

DE ACTUALITEIT IN GODDELIJK PERSPECTIEF

HET Israëlsch-Palestijnse conflict is niet gewoon maar een territoriale strijd tussen twee onbelangrijke volkeren : het is het vervolg van de gewijde geschiedenis en een overduidelijke uiting van de opstandigheid van de mensen tegen God. Om de actualiteit van vandaag te begrijpen, moeten we de geschiedenis van Israël opnieuw in herinnering brengen.

EEN HEERLIJKE BELOFTE

In het derde millennium vóór Christus koos God een man uit, Abraham, om aan de wereld de Verlosser te schenken die Hij beloofd had aan Adam en Eva. Want onze voorouders hadden door hun ongehoorzaamheid hun verbond met de Schepper verbroken. Met het oog op zijn heilsplan had Jahweh het Hebreeuwse volk, dat van zijn vriend Abraham afstamde, eerst gered uit Egypte waar het in slavernij leefde. Hij gaf het vervolgens de overwinning op de heidense naties en vestigde het in het Beloofde Land, het latere Palestina. Aan dat volk, voorwerp van zijn erbarmen, schonk Hij koning David om Jeruzalem te veroveren en Salomon om er zijn Tempel te bouwen.

Maar de erfgenamen van Abraham, het volk van Israël en Juda, verzetten zich tegen God, snoeven over hun voorrechten, gaan trots op hun menselijke succes en beledigen de Heer die er de auteur van is. Ze verraden hun engagementen, vallen op de knieën voor afgoden, vervolgen en martelen de ware profeten en applausdisseren voor de valse... Dat « *stijfhoofdige volk* » is onophoudelijk ontrouw en Jahweh moet het straffen om het in het rechte spoor te houden. Slechts een « kleine rest » ervan zal gered worden : de *anawim*, de « armen van Israël », die de genade bewa-

ren en het Verbond in stand zullen houden tot aan de dagen van Christus.

Want de Belofte blijft, onvoorwaardelijk : de komst van de Messias, die moet geboren worden uit het ras van Abraham, uit de stam van Juda, uit het koninklijke huis van David. Uit de trouw gebleven « kleine rest », te midden van een trouweloos volk, zal Hij een nieuw en heilig volk scheppen, uniek, universeel en eeuwig, namelijk de heilige katholieke Kerk, die tot op vandaag bestaat en die zal blijven bestaan.

Wanneer dan de tijd van het Heil aanbreekt, wordt Jeruzalem bestuurd door de allerslechtsten. De corrupte Herodianen en Sadduceeën, zonder geloof en zonder deugd, zijn door en door verrot door hun geldzucht. Schriftgeleerden en Farizeeën zijn ketters en zoeken in de Wet van Mozes enkel voorwendsels voor hun verwaandheid en hun dominantie.

Niettemin is Johannes de Doper gekomen, door iedereen erkend als een ware en grote profeet, maar de leiders van het volk misprijzen hem. Jezus wordt niet beter ontvangen. Alleen de « armen van Israël » houden van Hem en volgen Hem, een kleine trouwe kudde, het echte Israël van God. De grote massa juicht Hem toe als de Messias, vol geestdrift bij het zien van zijn mirakels, maar met gevoelens van wereldlijke ambitie en materiële hebzucht. Vanaf het moment dat Jezus de geestelijke vereisten van het Koninkrijk openbaart, verlaten zij Hem.

« ESCALATIE ». Cartoon van Oliver in de Oostenrijkse krant DER STANDARD, met een knipoog naar Esher. De tekening legt de vinger op de wonde : het land waar onze Verlosser leefde en de kruisdood stierf, zal zonder Hem nooit vrede kennen.

GEHAAT ZONDER REDEN

De hogepriesters en het Sanhedrin, die nauwlettend elke beweging onder het volk in de gaten houden, laten Jezus van Nazareth onmiddellijk schaduwen. Zij zijn snel op de hoogte van zijn wonderen, zijn onderricht, zijn opeising

van de titel van Messias-Verlosser en weldra van Zoon van God. Maar ze verwerpen en haten Hem en besluiten Hem ter dood te brengen – toppunt van de ongerechtigheid die hun voorvaders al bedreven ! De Mensenzoon doorziet hen : die zogezegde gidsen van het volk zijn geen kinderen van Abraham of Mozes meer, maar van de duivel (cf. Jo 8, 44) !

Het proces van Jezus is dan ook een aanfluiting van elke vorm van gerechtigheid ; vanwege de joodse gezagsdragers is het een daad van pure onrechtvaardigheid. Jezus verklaart de Messias en de Zoon van God te zijn. In plaats van zijn aanspraken, de tekens van zijn zending en de bewijzen die Hij ervan geleverd heeft te onderzoeken, behandelen zijn rechters Hem als een godslasteraar en veroordelen Hem zonder meer ter dood ! De avond te voren had de Heer nog gezegd : **« Wie Mij haat, haat ook mijn Vader. Had Ik onder hen niet de werken gedaan die niemand anders gedaan heeft, dan zouden ze geen zonde hebben. Maar nu hebben zij ze gezien, en toch én Mij én mijn Vader gehaat. Maar het woord moest worden vervuld dat in hun Wet staat geschreven : “ Zij hebben Mij gehaat zonder reden. ” »**

Daarom zal op die generatie de onverbiddelijke straf neerkomen. Op zijn kruisweg verwittigt Jezus al de wenende vrouwen van Jeruzalem : **« Ween veeleer over uzelf en uw kinderen... »** En wanneer Hij op het kruishout genageld wordt, smeekt Hij zijn Vader om vergiffenis voor zijn beulen.

Dan wordt aan de Joden het grote teken van de Verrijzenis gegeven. De apostelen prediken het Evangelie met de kracht van de H. Geest, met een overvloed aan mirakelen en profetieën. De vijanden van Christus kunnen zich nog bekeren. Zij die geloven, nemen afstand van de “ godsmoordenaars ”, belijden de fouten van hun voorvaders en vormen de kern van het nieuwe Volk van God, de Kerk, erfgenamen van de Beloften. Zij en de heidenen die zich bij hen zullen aansluiten, maken het *geestelijke Israël* uit waarover Sint-Paulus spreekt. En Sint-Jan durft hen zelfs aanduiden als de echte Joden, voorgoed afgescheiden van **« de Synagoog van Satan »** (Ap 2, 9) !

De verblinding van hun hart maakte de joodse autoriteiten op Goede Vrijdag tot moordenaars van hun God. En ze volhardden in de boosheid toen de bewakers van het Graf hun de voorspelde Verrijzenis kwamen melden. Hun haat brak los tegen de prediking door de apostelen en de vervolging breidde zich uit over heel het bekken van de Middellandse Zee, zoals betuigd door de Handelingen, de brieven van Petrus en Paulus, Johannes en Judas Tadeüs, en de Apocalypsen.

DE VERVLOEING

Daarom sprak de Heer onze God na veertig jaar lankmoedigheid zijn vervloeking uit door een verschrikkelijke straf : de invasie van Palestina door de Romeinse legers in het jaar 70, de verwoesting van Jeruzalem en zijn Tempel, de dood of de verspreiding van de Joden. De weldaden, vruchten van het Verbond dat Jahweh met hun voorvaders gesloten had, werden hun ontnomen : verdrijving uit het Beloofde Land,

instelling van het Rijk der Hemelen in de heidense landen zonder dat er van de Joden nog sprake is.

Het Oude Verbond had tot enige doel de komst van de Messias. Zijn terdoodveroordeling door hen die Hem moesten onthalen maakte een einde aan hun bevoorrechte positie. De erfelijke vervloeking die hen getroffen heeft, kan slechts in een zegening worden omgezet als zij zich bekeren tot Christus Koning, die zijn armen nu al tweeduizend jaar naar hen uitstrekt. Tot op onze dagen zijn de zonen van Israël echter doof en blind gebleven voor het “ teken des tijds ” dat de Kerk is. Hun rabbijnen hebben zich verhard in hun rebellie door een nieuwe godsdienst te smeden die de erfenis van het Oude Testament verraadt. Het jodendom van de Misjna en de Talmoed is in essentie antichristelijk. Het draait uitsluitend om de verheerlijking van het joodse volk en zijn raciale trots.

In 1947, na bijna twee millennia ballingschap en diaspora, voelden de Joden – en dan vooral hun harde kern, de zionisten, die ijverden voor een restauratie van het oude Sion – zich sterk genoeg om een terugkeer naar Palestina te verkrijgen. Ze wilden opnieuw het land bezetten waaruit God hen verdreven had. Hun opstandigheid bereikte zo haar hoogtepunt : het H. Land was hun op wonderbaarlijke wijze gegeven op voorwaarde dat zij trouw zouden blijven aan het Verbond ; God had hen eruit weggejaagd om hun trouweloosheid. Nu keerden zij terug, niet meer door de kracht van God zoals in de tijd van Jozuë, maar gedreven door een grenzeloze hoogmoed.

Zij namen “ hun ” land te vuur en te zwaard terug in en begonnen met de etnische zuivering van de Palestijnen, Arabieren die in hoofdzaak moslims zijn en die zelf dit grondgebied hadden bezet vanaf de 7de eeuw. Die invasie van de islam was trouwens ook een straf, namelijk voor de Byzantijnse christenen met hun gecorrumpeerd geloof.

De oorlog in Palestina die nu al zeventig jaar duurt, tussen trouweloze Joden en mohammedaanse Palestijnen, is bijgevolg onverzoenlijk en uitzichtloos omdat de grond waarvoor gevochten wordt de plaats is geweest waar Christus-Koning zich heeft gemanifesteerd. Hij zal de vrede slechts schenken op één voorwaarde : als alle inwoners zich onderwerpen aan zijn Waarheid en zijn Kerk. Zoals in de tijd van de kruistochten moet daarom een christelijk leger naar het H. Land trekken om de strijdende partijen te ontwapenen, orde op zaken te stellen en een grootscheeps werk van kolonisatie en beschaving te beginnen, met de hulp van missionarissen die zich toeleggen op de bekering van Joden én moslims.

Onmogelijk ? Niets zal onmogelijk zijn op het ogenblik van de triomf van het Onbevleete Hart van Maria !

Elke andere “ oplossing voor het Israëlisch-Palestijnse conflict ” is een slag in het water en een zware misrekening die alleen maar meer bloed zal doen vloeien.

broeder Bruno van Jezus-Maria

NEEN AAN « FIDUCIA SUPPLICANS »

OP 18 december 2023 publiceerde kardinaal Victor Manuel Fernández, hoofd van de dicasterie voor de Geloofsleer, de verklaring *FIDUCIA SUPPLICANS* ("Het smekende vertrouwen") waarin toelating werd gegeven voor de zegening van « *koppels in een onregelmatige situatie en koppels van hetzelfde geslacht* ». Voorwaarde is wel dat « *er geen verwarring wordt geschapen met de zegening die eigen is aan het huwelijks sacrament* ».

WIE "A" ZEGT...

De term "verklaring" doet onmiddellijk denken aan een andere verklaring, die ook gezegd slechts een beperkte verklaring was zonder grote gevolgen: *DIGNITATIS HUMANA*e over de godsdienstvrijheid, afgekondigd tijdens het Concilie op 7 december 1965.

In feite zijn beide teksten met elkaar verbonden. In 1965 heeft men verklaard dat « *in godsdienstige aangelegenheden niemand wordt gedwongen om tegen zijn geweten in te handelen en evenmin wordt verhinderd om, binnen passende grenzen, privé of publiek, alleen of samen met anderen, volgens zijn geweten te handelen* » (par. 2). Het praktiseren van een godsdienst wordt vastgelegd in een geheel van regels die men de moraal noemt. Welnu, als Vaticaanum II zegt dat een persoon die verbonden is met een andere persoon niet mag verhinderd worden te handelen zoals hij wil, dan is het logisch dat we uitkomen bij de aberraties van vandaag.

In paragraaf 2 van *DIGNITATIS HUMANA*e staat dat het recht op godsdienstvrijheid wortelt in de natuur zelf van de mens; bijgevolg « *blijft dit recht voortbestaan ook in hen die hun verplichting om de waarheid te zoeken en aan te hangen niet nakomen* ». Er zijn mensen die weigeren de waarheid te zoeken of volgens de waarheid te leven, bv. de personen die vinden dat zij er goed aan doen als koppel samen te leven, al zijn zij van hetzelfde geslacht. Het is de katholieke gelovigen dan ook verboden iets verkeerd over die mensen te zeggen. Wij hebben het

recht niet over hen te oordelen. Dat is wat de verklaring *FIDUCIA SUPPLICANS* zegt en wat paus Franciscus onophoudelijk herhaalt.

Vele bisschoppen staan nog recht in hun schoenen en durven zeggen dat zij tegen die heiligschennende zegeningen zijn, maar als zij zich beroepen op Vaticanum II, bouwen zij op zand.

DE OPENBARING VAN DE HARTEN

Hoe dan ook maken de reacties op *FIDUCIA SUPPLICANS* duidelijk waar iedereen in de Kerk staat en kunnen we vaststellen welke de ziekste ledematen van de Kerk zijn.

Zonder verrassing is de Kerk in West-Europa het ziekst. In Oostenrijk heeft de bisschoppenconferentie gezegd dat er ook in dit soort relaties sprake is van liefde, loyaliteit en trouw en dat ze dus gerust gezegend kunnen worden. In België sprak Mgr. Bonny over « *een grote vooruitgang* ». In Duitsland is men tevreden; maar de moedige kardinaal Gerhard Müller durft zeggen dat het zegenen van dergelijke partnerschappen « *een godslastering* » is en dat een priester die het doet « *heiligschennis* » pleegt. Ook in Zwitserland is men in zijn nopjes. In Frankrijk zeiden negen bisschoppen dat hun priesters wel individuen mogen zegenen, maar geen koppels, omdat dit vragen oproept; de Franse bisschoppenconferentie in haar geheel zette op 11 januari het licht volledig op groen.

Het meest tegen zijn de bisschoppen van Polen en Oekraïne, in het bijzonder de leider van de Grieks-katholieke Kerk in Oekraïne, de 53-jarige grootaartsbischop Svjatoslav Sjevtsjoek. Op 22 december verklaar-

de hij vlakaf dat het document van het Vaticaan niet van toepassing is buiten de Latijnse Kerk. Hij voegde er nog aan toe: « *Het spreekt voor zich dat de zegen van een priester altijd een evangelische en catechetische dimensie heeft. Daarom kan een zegening op geen enkele manier in tegenspraak zijn met het onderricht van de katholieke Kerk over het gezin* ».

Aartsbisschop Svjatoslav Sjevtsjoek is sinds 2011 primaat van de Grieks-katholieke Kerk van Oekraïne, die verbonden is met de H. Stoel, maar de oosterse ritus volgt. De primaat was erg duidelijk in zijn afwijzing van "Fiducia supplicans":

« Een zegening kan nooit in tegenspraak zijn met de leer van de Kerk. »

als een loyale, onverbreekbare en vruchtbare liefdeseenheid tussen een man en een vrouw, een liefdeseenheid die door Onze Heer Jezus Christus verheven is tot de waardigheid van het H. Sacrament van het huwelijk. »

In de VS zijn sommigen erg tevreden en anderen vierkant tegen. De jezuïet James Martin, de grote pleitbezorger van toenadering tussen de Kerk en de LGBT-gemeenschap, vond het « een grote stap voorwaarts ». Maar tegenstanders van Martin bekritiseerden hem in het verleden al omdat hij « aan de Kerk een verandering vraagt van haar onderricht dat seksuele aantrekking tussen personen van hetzelfde geslacht objectief wanordelijk is » (aartsbisschop Charles Chaput) en omdat hij « groot schandaal verwekt door mensen te doen geloven dat verkeerd gedrag niet zondig is » (bisschop Thomas Paprocki).

In Afrika reageerden de bisschoppen eensgezind met een duidelijke afwijzing. Zij stuurden een boodschap met een onverbloemde titel: « GEEN ZEGEN VOOR HOMOSEKSUELE PAREN IN DE AFRIKAANSE KERKEN ». SECAM, het overkoepelende organisme van alle Afrikaanse bisschoppenconferenties, liet weten dat « deze verklaring binnen de Kerkfamilie van God in Afrika een schokgolf heeft veroorzaakt en misvattingen en onrust heeft gezaaid in de hoofden van veel lekgelovigen, gewijde personen en zelfs pastores ». De Congolese kardinaal Fridolin Ambongo Besungu, die de boodschap als voorzitter van SECAM ondertekende, riep de christelijke gemeenschappen op « zich niet van de wijs te laten brengen ». In Kameroen zeiden de bisschoppen dat homoseksualiteit een vanzelfsprekend teken van decadentie is en dat het geen recht van de menselijke persoon is, maar een gruwel.

Eenzelfde afkeuring was er in Kazachstan vanwege aartsbisschop Tomasz Peta van Astana en zijn hulpbisschop Athanasius Schneider. Zij onderstreepten dat de tekst in tegenspraak is met « de goddelijke openbaring en de tweeduizendjarige, onafgebroken praktijk » van de katholieke Kerk. Daarom verboden zij aan hun clerus elke vorm van een dergelijke zegening. Mgr. Schneider verdient lof voor zijn uitspraak: « Dit document en het schaamteloze gebruik van vrome woorden kwamen op mij over als een Farizeïsche kunstgreep en een aanfluiting van de natuurwet en Gods geopenbaarde wet. Als hij "Fiducia supplicans" had toegepast, had Johannes de Doper een "spontane" en "pastorale" zegen kunnen geven aan de onregelmatige verbintenis tussen Herodes Antipas en Herodias. »

Samengevat zijn er dus drie soorten reacties: zij die deze tekst absoluut afwijzen omdat hij priesters toelaat een handeling te begaan die intrinsiek immoreel is; zij die welwillend blijven en zich niet echt verzetten door te zeggen dat men weliswaar geen koppels kan zegenen, maar wel individuen; en zij die tevreden zijn.

« NON POSSUMUS »

Ons standpunt is dat men alleen maar resoluut tegen deze verklaring kan zijn. Alle bisschoppen

ONGEZOUTEN

« FIDUCIA SUPPLICANS is vooral een laf document. Het weigert homo-praktijken als intrinsiek kwaad te benoemen. Het is inmiddels duidelijk dat FIDUCIA SUPPLICANS niet gaat over een uitbreiding van de betekenis van "zegeningen", maar van een bewuste wijziging van wat zonde is. Bezwaren van talrijke bisschoppen, ja zelfs bisschoppenconferenties, honderden priesters en gelovigen worden arrogant weggewuifd.

« FS legt "zegeningen" zo uit dat het geen duidelijke betekenis meer heeft. Dat gebeurt vaker onder dit pontificaat. Als begrippen inhoudsloos worden, laten ze zich gemakkelijk manipuleren. Noem een kind in de moederschoot geen kind, maar een klomp cellen, en je kunt ermee doen wat je wilt. Dan is abortus geen moord, maar een chirurgische ingreep. Geef "zegening" een nieuwe betekenis, en je kunt er van alles mee doen. Het toverwoord dat dan gemakkelijk van stal wordt gehaald is "pastoraal". Een formele zegen is niet toegestaan, aldus de Verklaring, maar een spontane zegen wel. Dat is pastoraal.

« Hoe vaak wordt het woord "pastoraal" gebruikt om het leergezag opzij te zetten, om de leer en het leven tegenover elkaar te zetten, om vervolgens het leven dat haaks staat op de doctrine goed te praten. Pastorale zorg is geen zielzorg meer; het is zielloos geworden. De doctrine wordt opzij gezet, het zijn immers maar woorden, het zegt niets over de werkelijke betekenis, zo redeneert men. [...]

« "Is de paus katholiek?" was tot voor kort een retorische vraag. Tegenwoordig is het een vraag. Wat te doen? Aan dit pontificaat komt vanzelf een einde. Is hij de geldige paus? Ja. Moet u hem [in deze kwestie] gehoorzamen? Nee. Blijf in de Kerk! Verlaat de Kerk niet! Het is de Kerk van Christus. Die Kerk is heilig. Het personeel niet. »

+Rob Mutsaerts, hulpbisschop van Den Bosch,
in PAARSE PEPERS

zouden er hun verontwaardiging tegen moeten uitschreeuwen en proberen gedaan te krijgen dat de paus ze intrekt. De dubbelzinnigheid in de formulering van FIDUCIA SUPPLICANS is gewild en maakt deel uit van de doortraptheid van de schrijver(s). Elke katholiek die naam waardig moet dit godslasterlijk document radicaal afwijzen.

Zoals Mgr. Schneider terecht opmerkt: « De publieke goedkeuring door de paus van de zegening van koppels in een onregelmatige situatie of van hetzelfde geslacht doet veel kwaad aan de Kerk en aan het geestelijke welzijn en de eeuwige redding van de zielen. Bijgevolg zijn de kardinalen verplicht (óók voor de ziel van paus Franciscus zelf) om hem broederlijk aan te sporen FIDUCIA SUPPLICANS te herroepen. Dat moet eerst privé gebeuren en daarna, als dat niet helpt, publiek en zonder talmen. De kardinalen moeten niet bang zijn om zo te handelen: zij moeten eerder schrik hebben in die plicht tekort te schieten. »

broeder Michel van de triomferende Onbevolkte
& redactie KCR

DE Z. EDWARD POPPE EN DE VLAAMSE BEWEGING

Dit jaar vieren we het eeuwfeest van het overlijden – of beter van de geboorte tot het eeuwige leven – van de Z. Edward Poppe (1890-1924). We hebben over deze grote Vlaamse priester in ons tijdschrift al uitvoerig geschreven (zie de reeks artikels over *De Z. Edward Poppe, een priester voor de wedergeboorte van de Kerk* in *HIJ IS VERREZEN!* nrs. 81-82-84-86, 2016-2017). In deze studie willen we uitvoeriger ingaan op wat Vlaming zijn voor hem betekende.

Het is bekend dat kardinaal Mercier kort na de dood van Edward aan Odilo Jacobs, priester en boezemvriend van de overledene, de opdracht gaf om een biografie te schrijven, maar met de restrictie dat hij met geen woord zou reppen over de Vlaamsgezindheid van Poppe. Een latere biograaf, priester én vurig flamingant Fernand Van de Velde, maakte van Edward dan weer als het ware de vaandeldrager van de strijd voor een onafhankelijk Vlaanderen.

In onze zoektocht naar de ware visie van de Z. Edward Poppe willen we om te beginnen ingaan op het ontstaan en de idealen van de Vlaamse Beweging in het onafhankelijke België dat in 1830 tot stand kwam. Die historische context zal het gemakkelijker maken om nadien te focussen op het gedachtegoed van Edward: welke toekomst zag hij voor zijn geliefde Vlaamse volk?

I. VLAAMS EN KATHOLIEK IN HET ONAFHANKELIJKE BELGIË

Om de geschiedenis van Vlaanderen-in-België te schetsen, baseren we ons op de monumentale *Nieuwe geschiedenis van België* (Lannoo, 2005-2010), waarvan het eerste hoofdstuk van deel I (*De constructie van België, 1828-1847*) geschreven werd door Els Witte. Witte is een gezaghebbende historica, maar ze is ook jarenlang rector geweest van de vrijzinnige VUB, reden om haar betoog met de nodige kritische zin te benaderen. Hetzelfde geldt voor Eliane Gubin van de ULB (tweede hoofdstuk: *Het liberale en burgerlijke België, 1846-1878*). Hoe dan ook is de *Nieuwe geschiedenis* vandaag hét standaardwerk waar we moeilijk om heen kunnen.

DE « ERFZONDE » VAN BELGIË

AAN de wieg van de onafhankelijke Belgische staat, die het levenslicht zag in 1830, stonden zowel katholieken als liberalen. Zij hadden een bondgenootschap gesloten dat in wezen onnatuurlijk was en dat door abbé de Nantes ooit gedefini-

eerd werd als « *de erfzonde waaruit België geboren werd* ».

Na de val van Napoleon hadden de grote mogendheden op het Congres van Wenen (1815)

groen licht gegeven voor de oprichting van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden, het samengaan van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden. Groot-Brittannië had daarop aangestuurd om een stevige bufferstaat te scheppen tegen mogelijke toekomstige gebiedshonger van het verslagen en vernederde Frankrijk. Aan het hoofd van het nieuwe koninkrijk kwam de protestantse Oranjevorst Willem I.

Vanaf het begin waren er spanningen met het door en door katholieke Zuiden, dat trouwens qua inwonertal heel wat sterker was dan het Noorden. « De katholieke kerk [*sic*], verarmd en onder curatele geplaatst door de Fransen, wilde een terugkeer naar de positie die ze tijdens het *ancien régime* had ingenomen. De conservatieve kerkleiders weigerden nog steeds alle

DE ZAAIER EN DE TORENS VAN VLAANDEREN.
Kunstwerk door Jos Speybrouck (1891-1956)

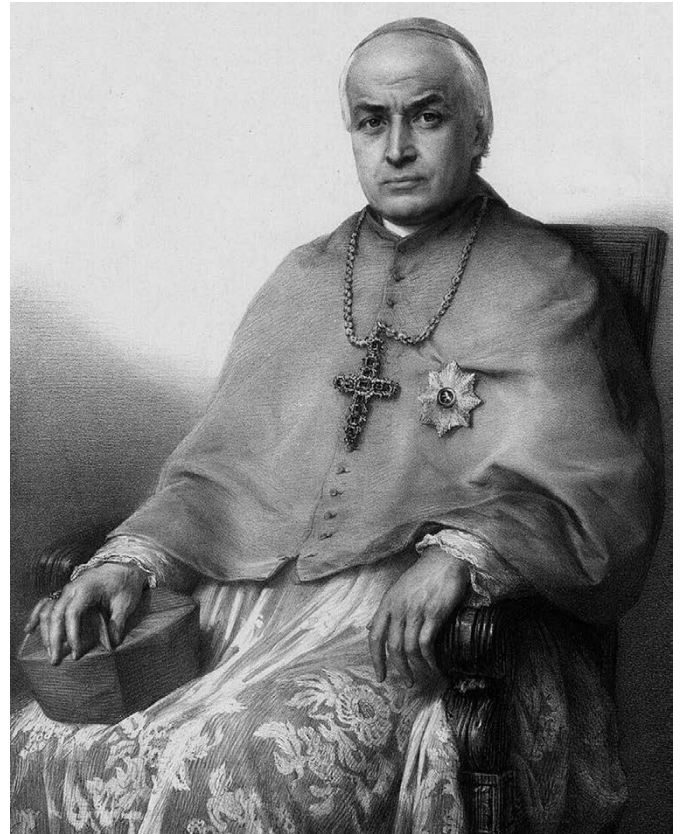
maatschappelijke gevolgen van de [Franse] revolutie » (Witte p. 37). “Nog steeds”, en terecht, want de Franse Revolutie was een satanische aanval op Altaar en Troon, op de orde die door God gewild is ! Van de Kerk kon niet verwacht worden dat zij het revolutionaire ideeëngoed zou accepteren alsof het om een onvermijdelijke ontwikkeling ging.

Koning Willem I van zijn kant voerde een dubbele politiek : enerzijds bevoordeling van het protestantisme (bijna al zijn ministers en ambtenaren waren calvinisten), anderzijds laïcisering en het verder beknotten van de rol van de katholieke Kerk in onderwijs en gezondheidszorg. De langdurige scheiding tussen het Noorden, getekend door de Reformatie, en het Zuiden, waar de Contrareformatie gezegevierd had, legde een zware hypotheek op het project van een Verenigd Koninkrijk.

Aan de andere kant van het levensbeschouwelijke spectrum stonden de liberalen, erfgenamen van de ideeën van de Verlichting die zij verspreidden via hun eigen jacobijnse clubs en vrijmetselaarsloges in Brussel en andere grote steden in het Zuiden. Bij hen sloot zich een groot deel van de burgerij aan, die had geprofiteerd van de confiscatie van de kerkelijke bezittingen : « Dat gaf aanleiding tot het ontstaan van een groep van opkopers van “zwart goed” die zich als grondbezitters verrijkten of zich als industriëlen vestigden in vroegere kloostergebouwen. Het spreekt vanzelf [...] dat zij voor hun bescherming op de steun van de lekenstaat rekenden » (Witte p. 34). Toch waren ook deze liberalen ontevreden over Willem I : zij vonden het regime te autoritair en stelden ook vast dat zij als Franstaligen geen carrière konden maken in het nieuwe koninkrijk, dat per definitie erg anti-Frans was.

In hun oppositie tegen Willem I vonden liberalen en katholieken elkaar. Het waren vooral de liberaal-katholieken, de aanhangers van de theorieën van de Fransman Félicité de Lamennais – « *God en de Vrijheid !* » – die het voortouw namen. « Om de goddelijke waarheid te laten horen en het katholicisme te laten overheersen, grijpt men naar het wapen van de vrijheid. Van de koning en de regering wordt nu de toepassing van grondwettelijke vrijheden geëist opdat de waarheid, zodra ze vrij en ongecontroleerd verspreid kan worden, de samenleving weer geheel in haar bezit kan nemen. Vooral via de vrijheid van de cultus, het onderwijs en de pers kan deze doelstelling worden bereikt » (Witte p. 63). Het magische woord “vrijheid” bekoort natuurlijk ook de echte liberalen, die weten dat zij in hun eentje niet sterk genoeg zijn voor een opstand die het Zuiden terug moet afscheuren van het Noorden.

Abbé de Nantes legt de vinger op de wonde : het strategische samengaan van de liberaal-katholieken met de liberalen van de Loge gebeurde onder het motto dat het doel de middelen heiligt, maar is in wezen pervers. De bisschoppen en geestelijken van hoog tot laag die hun zegen

KARDINAAL ENGELBERT STERCKX (1792-1867)
was gedurende 35 jaar aartsbisschop van Mechelen.

gaven aan het pact waren ervan overtuigd dat zij de Kerk op de lange termijn een dienst bewezen, zelfs dat zij hun tijdelijke bondgenoten te slim af zouden zijn. Maar hun door deze “erfzonde” getekende politiek zou zich onvermijdelijk op een dag tegen hen keren.

DE OVERWINNING VAN HET MONSTERVERBOND

Liberaal advocaten en journalisten roepen op tot actie tegen het onbuigzame bewind in Amsterdam, terwijl plattelandspastors hun gelovigen warm maken voor de redding van de katholieke godsdienst – zoals ten tijde van de Boerenkrijg ! Willem I reageert met repressie tegen « *onverantwoordelijke liberale intellectuelen en onverdraagzame geestelijken* ». Maar hij trekt aan het kortste eind : in de nasleep van de Julirevolutie in Parijs breekt in augustus 1830 in Brussel een “patriotische” opstand uit tegen de “Hollanders”, die uiteindelijk hun leger terugtrekken. Op 4 oktober wordt de Belgische onafhankelijkheid uitgeroepen en op 21 juli 1831 legt Leopold I van Saksen-Coburg met het akkoord van Londen de eed af als eerste koning van de Belgen.

De nieuwe grondwet vestigt een constitutionele monarchie. « Tussen koning en parlement heerst een verhouding van wederzijdse afhankelijkheid, de regering onderwerpt zich aan de wil van het parlement, de ministers zijn politiek verantwoordelijk, de koning is onschendbaar en samen ondertekenen ze de wetten » (Witte p. 121). Daarmee hebben de liberalen hun slag thuisgehaald en deelt de hoge burgerij, met haar geld en haar kranten, voortaan de lakens uit. Maar ook de (liberaal-)katholieken

HET VERENIGD KONINKRIJK DER NEDERLANDEN (1815-1830) werd opgericht als een bufferstaat tegen Frankrijk, maar het monsterverbond van maçonnieke liberalen en liberaal-katholieken scheurde het Zuiden in 1830 af en maakte er een aparte staat van.

zijn tevreden, want zij krijgen « de voordelen van de scheiding tussen kerk en staat: de onbelemmerde expansie van de eredienst is voortaan gegarandeerd, terwijl het katholieke onderwijs en de caritas zich zonder enige staatscontrole kunnen ontplooiën. [...] Wel moet de kerk een fundamentele toegave doen, waarmee Rome helemaal niet akkoord gaat: de erkenning van de vrijheid van mening » (Witte p. 181).

Naast de liberaal-katholieken zijn er ook de ultramontaanse katholieken, die hun politieke denken baseren op het onderricht van pausen als Gregorius XVI (1831-1846) en later de Z. Pius IX (1846-1878). Deze ultramontanen, die wij liever de naam van integraal-katholieken geven, bestrijden de liberale ideeën, maar hun gewicht is in ons land niet groot genoeg. Niettemin zullen zij de liberale Belgische grondwet fel blijven bekampen als tegengesteld aan de kerkelijke leer van altijd. Hun boegbeeld is de katholieke industrieel Joseph de Hemptinne, die met de steun van paus Pius IX onafgebroken actie voert tegen het liberalisme in al zijn facetten (zie het artikel *Joseph*

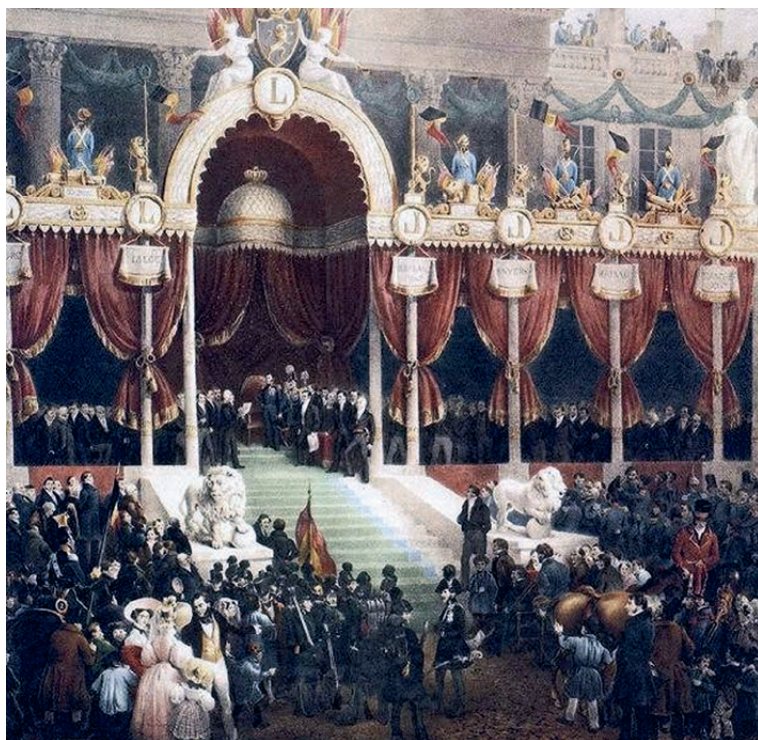
de Hemptinne, een katholieke kruisvaarder uit de 19de eeuw in Hij is verrezen ! nr. 117 van mei-juni 2022).

Hun tegenstanders genieten de machtige steun van kardinaal Engelbert Sterckx, in 1832 benoemd tot aartsbisschop van Mechelen en tot aan zijn dood in 1867 de gezaghebbende spreekbuis van de katholieke Kerk in België. En het moet gezegd dat de Kerk er onder zijn leiding in slaagt om ons land in de jaren 1830 grondig te “herkerstenen”, met een opvallende toename van het aantal seculiere en reguliere religieuzen en de uitbouw van het katholieke onderwijs van laag tot hoog. In Leuven wordt de katholieke universiteit, die door de “Hollanders” gesloten was, in 1834 plechtig heropend. Terecht spreekt Witte over « het katholiek reveil » (p. 178).

De regeringen die elkaar vanaf 1830 tot 1847 opvolgden, staan bekend als *unionistische* kabinetten: zij groepeerden liberalen en katholieken en negeerden in principe de levensbeschouwelijke tegenstellingen. Dit unionisme werd door koning Leopold I sterk gepropageerd, omdat het de jonge staat een interne eenheid schonk die belangrijk was voor de ontwikkeling ervan. Uiteindelijk zal het de vrijmetselarij zijn die het compromis opblaast en overgaat tot een bitsige antiklerikale strijd om de invloed van de Kerk terug te dringen.

ÉÉN LAND, ÉÉN TAAL ?

De architecten van het nieuwe België waren er zich van bewust dat ze wel een staat hadden gecreëerd, maar daarom nog geen natie. De moeizame zoektocht naar een nationale identiteit begon met de keuze voor een een-

Op 21 juli 1831 legde Leopold I de grondwettelijke eed af als eerste koning van de Belgen. Schilderij door Gustaaf Wappers.

heidstaal en die taal kon alleen maar het Frans zijn. « Het Frans is de taal van de overwinnaar en van de vrijheidsideologie, de superieure cultuurtaal, de hoge statustaal, die ook bij de Vlaamse elite is ingeburgerd. Ze wordt verheven tot het symbool van de nationale onafhankelijkheidsstrijd » (Witte p. 195).

Het Nederlands is daarentegen de taal van de vijand ; wie ervoor opkomt, is in Franstalige kringen sowieso verdacht. Een bijkomende handicap voor het Nederlands is het gebrek aan standaardtaal : de plaatselijke dialecten overheersen. Bovendien kennen de Vlaamse gebieden halverwege de 19de eeuw een diep economisch verval, in tegenstelling tot Wallonië dat profiteert van de opkomende industrie. De taal van “arm Vlaanderen” wordt door de Belgische leidinggevende klassen geïdentificeerd met miserie en achterlijkheid.

Van een twee- of meertalig land – er zijn ook Duitssprekenden in Luxemburg – kan voor de stichters van België geen sprake zijn. « Voor de natievorming is dat nefast : de Belgische eenheid wordt erdoor in gevaar gebracht. [...] Het is voor hen evident dat het Frans de officiële, gemeenschappelijke en homogeniserende taal van de natiestaat wordt. Het is de enige taal die aansluit bij de vooruitgang en de moderniteit » (Witte p. 196). In feite hoopt men dat op termijn het Frans ook in alle Vlaamse bevolkingsgroepen zal overheersen.

Vanuit dat denken begint over heel België een algemeen verfransingsproces. « De eliteposities worden door Franstaligen ingenomen en de rekrutering van ambtenaren en bedienden uit Franstalige milieus versterkt het proces. Het Frans wordt op die manier de *conditio sine qua non* voor betrekkingen en promoties in alle domeinen » (Witte p. 196). Ook in wat nu Vlaanderen heet, is de leidende klasse Franstalig. Het “Vlaams” wordt enkel gedoogd in het lager onderwijs en in de lokale besturen, maar duidelijk enkel als een soort van overgangsmaatregel.

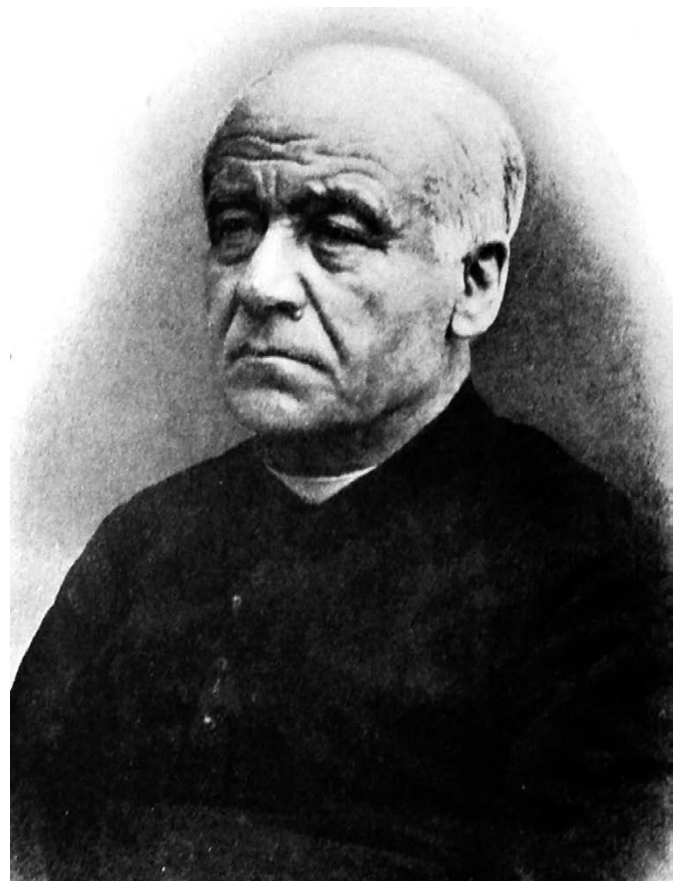
Tegen die gang van zaken rijst stilaan protest vanuit culturele hoek : er staan *taalminnaars* op die waardering willen voor de volkstaal van de Vlaamse provincies. Zij richten letterkundige genootschappen op zoals *De Olijftak* in Antwerpen (1835), *De Tael is gan(t)sch het volk* in Gent (1836) en *Met Tijd en Vlijt* in Leuven (1836). Het koesteren van de eigen taal is een plicht, argumenteren zij, zeker omdat het gaat om de taal van een volk met een groots verleden. Moet er in de Belgische natiestaat bijgevolg geen plaats ingeruimd worden voor een eigen Vlaamse taal-culturele sfeer ? De Belgische nationalisten zijn niet ongevoelig voor die redenering, want voor het affirmeren van de identiteit van België in de Europese context is de verheerlijking van de roemrijke geschiedenis van onze gewesten van essentieel belang. En het zwaartepunt van die geschiedenis heeft altijd gelegen in de noordelijke gebiedsdelen van het nu onafhankelijke België : het graafschap Vlaanderen, het hertogdom Brabant.

HET ONTSTAAN VAN DE VLAAMSE BEWEGING

Het is een wijd verspreide misvatting dat de beweging voor de opwaardering van de Vlaamse taal en cultuur bij haar ontstaan anti-Belgisch zou geweest zijn of door de Belgische natiestaat zou zijn tegengewerkt. Integendeel, de ontkiemende Vlaamse Beweging wou met haar initiatieven België juist verrijken en de *Founding Fathers* van ons land moedigden dat aan. Een typisch voorbeeld is Hendrik Conscience, die in 1838 zijn boek *De Leeuw van Vlaanderen* publiceerde, dat door de Belgische nationalistenvrienden ontvangen werd als een belangrijke patriottische bijdrage ; koning Leopold I gaf de schrijver de erefunctie van leraar Nederlands van de koninklijke prinsessen.

De stroming van de romantiek, met haar bewondering voor het verleden en meer bepaald voor de middeleeuwen, vormde de ideale voedingsbodem voor de Vlaamse Beweging in haar streven om de taal en de cultuur van de Vlaamse provincies glans en uitstraling te geven. De taal die gesproken werd door het volk dat Pieter De Coninck en Jacob van Artevelde, de gebroeders Van Eyck en Pieter Brueghel had voortgebracht, mocht toch niet monddood gemaakt worden ? Het Belgische regime ging mee in deze redenering... op voorwaarde dat alles beperkt zou blijven tot wat later *cultuurflamingantisme* zou heten, zonder politieke consequenties voor de overheersing van het Frans in heel het land.

De ijverars voor de Vlaamse taal beseften dat

GUIDO GEZELLE (1830-1899)

De grote Brugse priester-dichter had met zijn pleidooi om Vlaamsgezindheid te koppelen aan katholieke strijdbaarheid een enorme invloed op een hele generatie.

de verdediging ervan baat had bij het overstijgen van de dialectische verschillen en dus bij taaleenheid. « De beste garantie voor de verdediging van de eigen taal zien velen onder hen in de taaleenheid met Nederland. De strijd voor een gemeenschappelijke spelling dient vanaf 1840 als hefboom om die contacten aan te halen » (Witte p. 197). Vier jaar later slaagt men er definitief in om de weg te banen naar een spelling- en schrijfeenheid tussen Vlaanderen en Nederland.

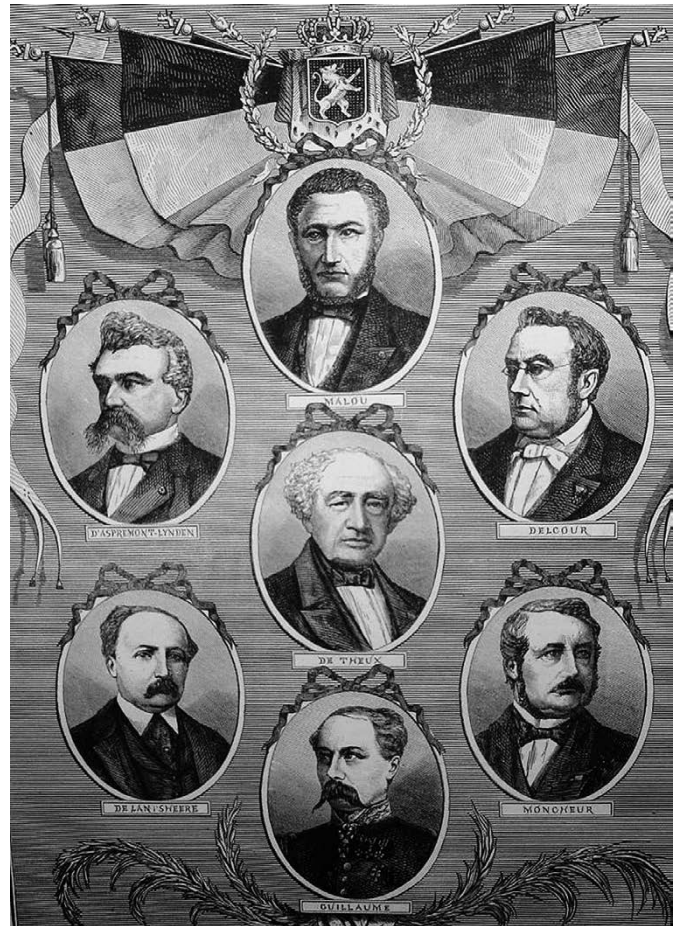
Wat opvalt in de Vlaamse Beweging tijdens haar beginjaren is het feit dat gelovigen en ongelovigen er schouder aan schouder staan. Jan Frans Willems en Karel Ledeganck zijn van liberale signatuur en aan katholieke zijde hebben we figuren als Jan de Laet en kanunnik Jan-Baptist David. De strijd tegen de verfransing en voor de bloei van de moedertaal brengt hen samen, in de geest van het toen heersende unionisme en ook vanuit het besef dat zij voorlopig nog slechts een kleine minderheid vormen. Aan die samenwerking komt echter een einde wanneer blijkt dat het vooral de katholieke geestelijkheid is die de Vlaamse Beweging steunt terwijl de logebroeders afhaken.

OP HET POLITIEKE TONEEL

Al in 1840 besluit de Beweging om het politieke domein te betreden. « Belangrijke eisen voor een eigen “subnationale” cultuur gebaseerd op de eigen taal worden geformuleerd : het Nederlands in het vrij onderwijs, de administratie en het rechtswezen in Vlaanderen. Het gaat met andere woorden om de officiële erkenning van het Nederlands naast het Frans in Vlaanderen » (Witte p. 198). Die eisen staan in een *petitionnement* ingediend door de drie al vernoemde letterkundige genootschappen. In het hele Vlaamse land verzamelt men 13.000 handtekeningen : dat is al iets, maar van een volksbeweging is duidelijk nog geen sprake. In het parlement, gedomineerd door de pleitbezorgers van het unitaire België die het voorstel levensbedreigend vinden voor de nog jonge staat, wordt de petitie gewoon afgevoerd.

Het belang van deze kwestie ligt echter op een ander vlak : « De wekenlange campagne in de pers had zijn effect niet gemist. De petitionnementsactie had meteen ook duidelijk gemaakt vanuit welke hoek de Vlaamsgezinden politieke steun te verwachten hadden : in de Kamer en in de provinciebesturen was die haast uitsluitend gekomen van katholieke kant. In de pers had de actie steun gekregen van [...] de hele katholieke pers in Vlaanderen en Brussel, zowel de Frans- als de Nederlandstalige. De liberale pers in Vlaanderen, die uitsluitend Franstalig was, had de zaak doodgezwegen of bestreden » (Lieve Gevers e.a. *Nieuwe Encyclopedie van de Vlaamse Beweging*, 1998, online-versie : *Periode tot 1914*).

Vrij vlug krijgt de Vlaamse Beweging dus een katholieke inkleuring. Eigenlijk ligt dat voor de hand : de strijd voor de Vlaamse taal en cultuur is een strijd voor de ziel van het volk, dat altijd

De ministers van de regering-De Theux-Malou (1871-1878) kwamen allemaal uit de Katholieke Partij, maar het waren liberaal-katholieken die de secularisatiewetten van de liberale regeringen niet terugdraaiden en op levensbeschouwelijk vlak een beleid van compromissen voerden, waarvoor ze zwaar bekritiseerd werden door de Belgische ultramontanen of integraal-katholieken.

katholiek geweest is. Het Frans is het gevaarlijke vehikel voor de ideeën van de Verlichting en de Revolutie, het is de taal van een elite die vaak slechts oppervlakkig godsdienstig is of ronduit anti-religieus en waarvan de zeden niet altijd stichtend zijn. De weerstand tegen de verfransing is echter niet anti-Belgisch : nagenoeg alle Vlaamsgezinden waren in 1830 overtuigde patriotten ; maar het België dat zij nastreven moet katholiek zijn, « *onverfranst en onverhollandst* », in het spoor van de nationale traditie van de Zuidelijke Nederlanden.

DE NASLEEP VAN HET REVOLUTIEJAAR 1848

In 1848 ontketent de internationale vrijmetselarij een revolutiegolf in verschillende landen van Europa met de bedoeling de katholieke monarchieën voorgoed omver te werpen en te vervangen door parlementaire regimes die zij hoopt te kunnen domineren. Ook in het “vooruitstrevende” België onderneemt een groep radicale republikeinen een poging om Leopold I, grondwettelijk monarch, met geweld van de troon te stoten, maar de krachtadige reactie van de regering-Rogier maakt aan de revolte een snel einde.

De schok van de gebeurtenissen maakt dat alle Belgen zich aaneensluiten en hun onderlinge

meningsverschillen opzijschuiven. Maar niet voor lang. Het is de katholieken een doorn in het oog dat met premier Charles Rogier in ons land het eerste zuiver liberale kabinet aangetreden is ; zijn ministers komen allemaal uit de Liberale Partij die de Loge in 1846 gesticht heeft om het unionisme voorgoed te begraven. Het spookbeeld van een revolutionair-maçonnieke overheersing van België, met alle gevolgen van dien voor het katholieke Vlaanderen, zorgt ervoor dat de Vlaamse Beweging zich ook op levensbeschouwelijk vlak bijzonder strijdbaar gaat opstellen.

Aan de “onzijdigheid” die de beginperiode van de Beweging kenmerkte, komt dus een einde. Tegelijkertijd ontstaat een streven om ook de lagere volksklassen te vertegenwoordigen, die politiek onmondig zijn en het meest bedreigd worden door de ontkersteningspolitiek van de Liberale Partij.

Vlaamse priesters nemen het voortouw om de jeugd te wapenen voor de toekomst. De meest invloedrijke figuur is zonder twijfel Guido Gezelle (1830-1899) met zijn befaamde leuze « *Wees Vlaming dien God Vlaming schiep* ». De priester-dichter « verbond Vlaamsgezindheid met een strijdend katholicisme. Als leraar aan het Klein Seminarie van Roeselare, als dichter en journalist wist hij bij vele West-Vlaamse jongeren begeestering te wekken voor de christelijk-Vlaamse herstelbeweging die hij op gang poogde te brengen » (L. Gevers, *op. cit.*). De verdediging van de taal – in het geval van Gezelle expliciet de West-Vlaamse gewesttaal – betekent de verdediging van de oude zeden en tradities van een samenleving waarvan de antichristelijke moderniteit de ondergang wil.

Dit betekent niet dat er in de Beweging geen liberale figuren meer actief zouden zijn. Maar zij worden aangezogen door de Liberale Partij die hen dwingt tot een onhoudbare spreidstand : wanneer negen vooraanstaande Vlaamsgezinden in 1857 bij Rogier aandringen op een grotere erkenning van het Nederlands in Vlaanderen, antwoordt de eerste-minister – lid van de Brusselse loge *L'Union des Peuples* – met een tegenverslag waarin het bestaan van een Vlaams volk en dus de rechtmatigheid van zijn verzuchtingen worden ontkend... De *maçons* zien hoe de Vlaamse Beweging in katholiek vaarwater terechtkomt en nemen er daarom afstand van. « *Liever Frans dan paaps* », klinkt het !

INTEGRAAL-KATHOLIEKEN TEGEN LIBERAAL-KATHOLIEKEN

Op een kort unionistisch intermezzo na blijven de “doctrinaire” liberalen dankzij het cijns-kiesrecht, dat de elite bevoordeelt, onafgebroken aan de macht tot 1870. Hun steeds agressievere antiklerikale politiek, die ook alle uitingen van Vlaamsgezindheid bewust tegenwerkt, leidt tot een breed Vlaams-katholiek oppositiefrent. In 1869 ziet de Katholieke Partij het levenslicht. Zij speelt volop

De “Wonderklas” van het Klein Seminarie in Roeselare : boven-aan rechts Albrecht Rodenbach ; in het midden van de derde rij priester-leraar Hugo Verriest ; op de tweede rij, tweede van rechts, Constant Lievens.

de Vlaamse kaart uit en boekt het jaar daarop een verkiezingsoverwinning, die homogeen katholieke kabinetten voor acht jaar aan de macht brengt.

Maar het gaat om liberaal-katholieken of, zoals zij zichzelf noemen, *grondwettelijke* katholieken : zij willen opereren binnen het kader van de constitutionele instellingen. Zij zijn dus voorstander van het partijensysteem met al zijn electorale strategieën, compromissen en achterkamertjespolitiek. Voortdurend zijn zij geneigd tot schipperen om de kool en de geit te sparen. Ze krijgen daarom de wind van voren niet alleen van de felste Vlaamsgezinden van alle strekkingen, maar ook van de integraal-katholieken. Het ultramontaanse verzet wint trouwens aan kracht wanneer Pius IX in 1864 de encycliek *Quanta cura* en de *Syllabus* publiceert, waarin de moderne dwalingen zoals de vrijheid van mening scherp veroordeeld worden. « De paus [wil] de katholieke wereld eraan herinneren dat de liberale doctrines volstrekt onverenigbaar zijn met de katholieke leer » (E. Gubin en J.-P. Nadrin, *Nieuwe geschiedenis van België*, dl. I, hfdst. 2, p. 321).

Hoe reageren de Belgische bisschoppen ? Zij zijn in meerderheid liberaal-katholiek, maar natuurlijk kunnen zij de Opperherder niet openlijk afvallen. Daarom passen zij een beproefde tactiek toe : in *theorie* heeft de paus overschot van gelijk, maar in de *praktijk* moet van elke concrete situatie het beste gemaakt worden. Kardinaal Sterckx geeft een geschrift uit waarin hij argumenteert « dat de voorgaande pauselijke encyclieken de Belgische grondwet nooit veroordeeld hebben. Wat ze verworpen hebben, zegt hij, zijn de onbegrensde (“*effrenata*”) vrijheden. Welnu, de vrijheden van de Belgische grondwet zijn niet onbegrensd, aangezien er waarborgen voor de openbare orde zijn ingebouwd » (Gubin p. 322). Met dergelijke sofismen hoopt Sterckx alle katholieke neuzen in dezelfde richting te krijgen, maar bij de integraal-katholieken oogst hij enkel woede.

KANUNNIK EN HOGLERAAR JAN BAPTIST DAVID (1801-1866), de voorman van de Vlaamse Beweging naar wie het in 1875 opgerichte Davidsfonds genoemd werd.

DE EERSTE TAALWETTEN EN DE CULTUURFONDSEN

In 1873 komt de katholieke regering tegemoet aan een belangrijke Vlaamse eis : op voorstel van Edward Cooremans wordt het Nederlands bij wet de hoofdtal op processen in de Vlaamse provincies, hoewel pleidooien en strafvorderingen in het Frans mogen uitgesproken worden. De commotie rond het proces van Coucke en Goethals was daar zeker niet vreemd aan : beide Vlaamse arbeiders werden in 1860 terechtgesteld voor de moord op een weduwe, zonder dat ze één woord begrepen hadden van hun proces dat volledig in het Frans verliep.

De tweede taalwet, ingediend door Jan De Laet, is die op de bestuurszaken, goedgekeurd in 1878 en geldig voor Vlaanderen en Brussel. Mededelingen van rijksambtenaren aan het publiek dienen voortaan in het Nederlands te gebeuren of tweetalig te zijn. In hun correspondentie met gemeentebesturen of personen moeten ze in principe het Nederlands gebruiken, tenzij die dat anders wensen.

Beide wetten vormen een mijlpaal in de Vlaamse ontvoogding. Maar de liberale oppositie is erin geslaagd om een aantal amendementen te doen goedkeuren die de taalwetten afzwakken, uit vrees voor een aantasting van de almacht van het Frans die het cement van de Belgische staat moet blijven. Toch lijkt een onomkeerbaar proces ingezet : Vlaanderen krijgt geleidelijk een tweetalig statuut, waarbij het Frans nog lang zal overheersen, terwijl Wallonië eentalig Frans blijft.

Als reactie tegen de vereenzelviging van de Vlaamse Beweging met katholieke strijdbaarheid ontwikkelt zich na 1870 een militante vrijzinnige Vlaamsgezindheid

onder het motto "*Klauwaert en Geus !*" « Het Willemfonds, dat in 1851 te Gent was opgericht als een onpartijdige Vlaamsgezinde cultuurvereniging, was al sedert het begin van de jaren 1860 door toedoen van Julius Vuylsteke in liberale handen gekomen, maar evolueerde na 1870 naar een uitgesproken binding met het antikatholiek liberalisme, zodat het voor katholieke Vlaamsgezinden moeilijk bleef om er lid van te blijven » (L. Gevers, *op. cit.*).

Daardoor kwam in 1875 in Leuven het Davidsfonds tot stand, als tegenhanger van het liberale Willemfonds. Trouw aan zijn leuze "*Voor Godsdienst, Taal en Vaderland*" kende de nieuwe organisatie « op enkele jaren tijd een sterke expansie en het aantal plaatselijke afdelingen overtrof al snel dat van zijn liberale tegenhanger, hoewel die in het vuur van de ideologische strijd in deze jaren eveneens een merkwaardige uitbreiding kende. Beide cultuurfondsen bouwden in dit decennium een netwerk uit van Vlaamsgezinde verenigingen, verspreid over het Vlaamse land » (L. Gevers, *op. cit.*)

« VLIEGT DE BLAUWVOET ! »

Bij dit alles bleef ook de katholieke studerende jeugd in Vlaanderen niet achter. Sedert decennia hadden priester-leraars het terrein voorbereid door hun leerlingen liefde bij te brengen voor de Vlaamse taal en cultuur. "*Vliegt de blauwvoet, storm op zee !*" werd op het Klein Seminarie van Roeselare de leuze van al wie zich wilde inzetten voor een combattief catholicisme en een strijdende Vlaamsgezindheid, tegen vrijmetselarij en verfransing. « De Blauwvoeterij werd in het bijzonder gewekt door de Roeselaarse priester-leraar Hugo Verriest, die in 1873, met het oog op wat hij aanzag als de vrijzinnige accaparatiepoging van de Vlaamse Beweging, de boodschap van zijn oud-leraar Gezelle op inspirerende wijze aan de West-Vlaamse scholieren wist over te brengen met zijn oproep "Dat volk moet herleven", zowel in zijn (gewest)taal als zijn godsdienst, cultuur en zeden » (L. Gevers, *op. cit.*).

In 1875 verscheen op initiatief van o.m. oud-zoeaaf Amaat Vyncke het scholierentijdschrift *De Vlaamsche Vlagge* dat aan de basis lag van de georganiseerde katholieke Vlaamse studentenbeweging, waarin scholieren, seminaristen en hogeschoolstudenten zich zouden verenigen. De spilfiguur was de jong gestorven Albrecht Rodenbach (1856-1880), die onderstreepte dat de studerende jeugd een voortrekkersrol moest spelen in de Vlaamse Beweging en bijdragen tot de verrijking van de Vlaamse cultuurschat, zoals hij zelf deed met zijn drama *Gudrun*, voltooid op zijn sterfbed.

Het was echter ook door toedoen van Rodenbach dat de ontlukende studentenbeweging zich steeds kritischer ging opstellen tegenover het gezag van schooldirecteuren en bisschoppen, die ervan beticht werden franskiljons te zijn. Dat was in veel gevallen volkomen onterecht. De Brugse bisschop Mgr. Joannes Faict bv. was zeer Vlaamsgezind en spoorde zijn priesters aan om bij hun leerlingen de gehechtheid aan traditie en volkstaal, vermengd met geloofsijver

en anti-liberalisme, aan te moedigen. Maar de *Groote Stooringe* in Roeselare (1875), toen de leerlingen op het feest van hun superior vlakaf weigerden om een Franstalig lied te zingen, maakte hem duidelijk dat de Blauwvoeterij dreigde te ontsporen en voor verdeeldheid te zorgen. Constant Lievens, de latere missionaris die samen met Rodenbach in de poësisklas zat, behoorde tot de minderheid die wél in beide landstalen wilde zingen : de geest van opstandigheid tegen de overheid stond hem niet aan, schrijft zijn biograaf pater Arthur Marlier.

Mgr. Faict vreesde dat de Vlaamse studentenbeweging door haar « *blinde drijfverij* » de jeugd aan het kerkelijke gezag zou onttrekken en zijn toekomstige clerus zou besmetten met een geest van onafhankelijkheid en weerspannigheid. Dat kon hij niet aanvaarden en daarom verbood hij in 1877 aan de leerlingen van de voornaamste onderwijsinstellingen van het bisdom om nog mee te werken aan kranten of tijdschriften en aanwezig te zijn op studentenvergaderingen. Maar na de goedkeuring van de wet op de gedeeltelijke vernederlandsing van het middelbaar onderwijs in 1883 zou Faict de eerste onder de bisschoppen zijn om de wet volledig te implementeren in al zijn scholen !

DE SCHOOLSTRIJD

Het gebrek aan daadkracht van de liberaal-katholieke kabinetten en de sussende politiek van de al even liberaal-katholieke hogere geestelijkheid hadden het bed gespreid voor een groot maçonniek offensief tegen de alomtegenwoordigheid van de Kerk in België. In 1878 behaalde de Liberale Partij een klinkende overwinning in de parlementsverkiezingen ; zij was erin geslaagd te doen alsof de katholieken in opdracht van Rome de grondwet wilden afschaffen. Walthère Frère-Orban kwam aan het hoofd van een regering van fanatieke vrijmetselaars, met de grootmeester van het Belgische Grootosten, Pierre Van Humbeeck, op openbaar onderwijs !

Want het waren de katholieke scholen die in het vizier van de Loge lagen. Het wetsvoorstel dat Frère-Orban indiende, loog er niet om : « De gewaarborgde bescherming van de vrije scholen werd vervangen door een onrechtstreeks staatsmonopolie op de opvoeding van de jeugd. Het openbaar onderwijs moest volledig geseculariseerd worden. Het godsdienstonderricht stond niet meer op het programma van de openbare scholen. [...] Verder werd het de gemeenten verboden nog verder vrije scholen aan te nemen of te subsidiëren. In de officiële normaalscholen, die de onderwijzers leverden, mocht geen enkele vorm van godsdienstige instructie gegeven worden » (1878-1884 : *de schoolstrijd in België* in *Hij is verrezen !* nr. 105, mei-juni 2020).

Kardinaal Victor Dechamps, sinds 1867 opvolger van kardinaal Sterckx als aartsbisschop van Mechelen en in zijn jonge jaren een groot bewonderaar van Lamennais, kwam ook uit liberaal-katholieke hoek. Door zijn afkeer van de integraal-katholieken had hij het gevaar dat uitging van de Liberale Partij onderschat en hij werd dan ook compleet

overrompeld door de aanval van de Loge. Maar hij herpakte zich en nam het voortouw in de compromisloze mobilisatie van heel het katholieke land tegen de “ongelukswet”... ondanks het geschipper van paus Leo XIII, die zelfs zo ver ging dat hij via zijn nuntius in Brussel aan de vrijmetselaarsregering liet weten dat hij een matigende invloed wilde uitoefenen op het episcopaat en de katholieken !

Door een harde lijn te volgen trokken de Belgische kerkleiders uiteindelijk aan het langste eind. De onderwijzers verlieten massaal het officiële onderwijs om zich ten dienste te stellen van de katholieke scholen die tot in het kleinste dorp uit de grond gestampt werden. Alle gelovige ouders schreven daar hun kroost in, ondanks pesterijen en de dreiging van broodroof door de overheid. Al snel liep het openbare onderwijs helemaal leeg, ondanks de gloednieuwe gebouwen die Van Humbeeck voor veel geld liet optrekken...

De verkiezingen van 1884 draaien uit op een ramp voor de Liberale Partij, die meer en meer verdeeld is geraakt over de schoolpolitiek. De Katholieke Partij, sterk verenigd door de strijd, levert de nieuwe regering onder leiding van Jules Malou die de “ongelukswet” afschaft. Tot in de Eerste Wereldoorlog, meer dan dertig jaar dus, zal België onafgebroken bestuurd worden door homogeen katholieke kabinetten... van liberaal-katholieke signatuur.

* * *

We hebben geprobeerd de grote krachtlijnen te schetsen van de geschiedenis die het koninkrijk België in de eerste halve eeuw van zijn bestaan doormaakte. Daarbij is gebleken dat de Vlaamse Beweging zich van bij haar ontstaan op geen enkel moment gekeerd heeft tegen de Belgische natiestaat. Zij heeft integendeel de besturende elite ervan willen overtuigen dat de erkenning en bevordering van de Vlaamse taal en cultuur een verrijking voor het jonge land zou betekenen.

De Beweging is er in deze periode nooit in geslaagd een onafhankelijke politieke stroming te worden : de Vlaamsgezinden (de term *flaminganten* wordt beter voor een later tijdvak voorbehouden) beseften al snel dat ze alleen iets konden bereiken binnen een van de twee grote levensbeschouwelijke partijen. De voorkeur ging daarbij uit naar de Katholieke Partij, omdat “Vlaams” en “katholiek” de twee onscheidbare helften zijn van de Vlaamse ziel die zij wilden beschermen.

Twee gevaren bedreigden de katholiek-Vlaamse Beweging in de 19de eeuw : ten eerste de recuperatie door politici die door hun liberaal-katholieke gedachtegoed nooit vrij waren van de neiging tot compromis en verraad ; en ten tweede de verlokking om de veilige bedding van de katholieke Kerk en haar gezagsdragers te verlaten, uit ongeduld of uit ontgoocheling.

In de drie volgende artikels zullen we onderzoeken welke plaats de Z. Edward Poppe in de Vlaamse Beweging inneemt en welke weg hij ons als Vlamingen wijst.

redactie KCR

BARTOLOMÉ DE LAS CASAS

EEN DOMINICAAN TEGEN DE EXPANSIE VAN DE CHRISTENHEID

Wie voortgaat op WIKIPEDIA om betrouwbare historische kennis op te doen, komt vaak bedrogen uit. Over de Spaanse dominicaan Bartolomé de Las Casas (1484-1566) schrijft de online-encyclopedie: « In tegenstelling tot veel van zijn collega's [*men bedoelt: confraters*] en tijdgenoten nam hij het op voor de inheemse bewoners van het pas door Christoffel Columbus ontdekte land. Hij heeft ervoor gezorgd dat de Indiaanse slavernij is gestopt, door keizer Karel V over te halen. [...] Las Casas wordt gezien als een groot beschermer van de Indianen en als een van de eerste voorvechters voor de mensenrechten. »

WIKIPEDIA praat gewoon de officiële geschiedschrijving na die ons opgedrongen wordt: de slechte Spaanse *conquistadores* die de Indianen uitbuiten versus de goede dominicaan die heilig verontwaardigd was en de autochtonen in bescherming nam. Zonder verdere nuancering en zonder dieper op de zaak in te gaan. Dat laatste deed wél broeder Scubilion van de hemelse Koningin, specialist inzake de missionering. Voor het artikel van zijn hand dat we hieronder in vertaling publiceren – aangevuld met enkele verduidelijkingen van onszelf – baseerde hij zich op het werk van de Spanjaard Alvaro Huerca, een autoriteit inzake de 16de eeuw en zelf trouwens ook een dominicaan: *FRAY BARTOLOMÉ DE LAS CASAS, VIDA Y OBRAS* (Franse uitgave bij Cerf, 2005 ; 498 pp.).

CHRISTOFFEL COLUMBUS EN ZIJN VIJANDEN

OP 12 oktober 1492 plantte de Genuees Columbus het kruis op de oever van een Caraïbisch eiland dat hij San Salvador doopte, in de overtuiging dat hij via het westen India bereikt had. Met de ontdekking van de Nieuwe Wereld begon het tijdperk van het Spaanse wereldrijk « waarover de zon nooit zou ondergaan ».

De beroemde ontdekkingsreiziger wordt vaak en volkomen ten onrechte in een kwaad daglicht gesteld. Hij was een diepgelovig man, heel deugdzaam ook en er erg om bekommerd de Indianen waarmee hij geconfronteerd werd goed te behandelen. Hij was vertrouwd met het getijdengebed, volgde strikt de vastenperiodes en betoonde een diepe eerbied voor de door de Kerk ingestelde devoties. Hij ging regelmatig te biechten en te communie, wat uitzonderlijk was voor de leken in zijn tijd. Om die reden werd hij hoog geacht door de minderbroeders van het klooster van La Rábida (Huelva), die hem hielpen bij de realisatie van zijn project om westwaarts op ontdekking te gaan.

Zijn succes schonk

Spanje een nieuw continent om te evangeliseren, een schenking die bevestigd werd door paus Alexander VI Borgia, maar de ontdekkingen van Columbus wekten jaloezie en ambities. Voor zijn tweede reis (25 september 1493) scheepten zich bijna 1500 Castiliaanse edelen in, meer aangetrokken door de roem en de rijkdom dan door het ideaal van de kruistocht dat de Genuees nauw aan het hart lag...

Want was zijn voorname niet *Cristoforo*, de “Christusdrager”? Hij zag er zelf een bijzondere roeping in.

Aartsdiaken Juan de Fonseca, die de leiding had over de kantoren van de Spaanse marine in Sevilla, gaf de zeekaarten van Columbus door aan zijn eigen beschermelingen Amerigo Vespucci en Vicente Pinzón, met de toelating om zelf op ontdekkingsreis te gaan. Daarmee negeerde hij de overeenkomsten van Santa Fé, waarin koning Ferdinand die toelating gereserveerd had voor Columbus alleen. Eerste verraad !

Bij zijn terugkeer op Hispaniola (vandaag Haïti en de Dominicaanse Republiek), het eerste bestuurscentrum van de Nieuwe Wereld, constateerde Columbus

FRAY BARTOLOMÉ DE LAS CASAS (1484-1566)
was de grondlegger van de “zwarte legende” die tot op vandaag de afkeer voor het katholieke Spanje voedt.

dat hoofdrechter Francisco Roldán in opstand gekomen was tegen zijn broer Bartolomeo Columbus, die hij tot gouverneur had aangesteld tijdens zijn afwezigheid. Roldán, een creatuur van Fonseca, had zich aangesloten bij de meerderheid van de kolonisten en net als zij Indianen tot slaaf gemaakt om een luilekkerleventje te kunnen leiden. Hij verweet de gebroeders Columbus dat zij vreemdelingen waren, dat zij iedereen een te vurig religieus leven oplegden – in het bijzonder de regelmatige biecht en communie alvorens goud te gaan zoeken – en dat zij hun beletten zomaar een inlandse vrouw te nemen.

Terug in Spanje organiseerde de admiraal een derde reis (30 mei 1498), maar de laster verspreid door Fonseca en de rebellen maakte dat niemand wou inschepen! Daarom kreeg hij van koning Ferdinand misdadigers uit de gevangenis mee, die natuurlijk geen ideale kolonisten waren... Bij zijn aankomst op Hispaniola stelde de Genues vast dat de kantoren van Fonseca hem bedorven eten hadden meegegeven. Hij moest de Spaanse edelen daarom dwingen de grond te bewerken om niet van honger om te komen. Die fiere *hidalgo's* rebelleerden echter en maakten de plaatselijke Indianen, de Taíno, tot slaaf, terwijl ze de ene brief na de andere met aanklachten tegen de admiraal naar Sevilla stuurden.

DE INSTELLING VAN DE “ENCOMIENDAS”

De lastercampagne had succes. De Katholieke Koningen zonden als gevolmachtigde de edelman Francisco de Bobadilla, die de beide broers Columbus gevangennam en geketend terug naar Spanje stuurde. Koning Ferdinand ontnam Christoffel zijn titels en rijkdommen. Na een vierde en laatste reis naar de Nieuwe Wereld stierf de grootste ontdekkingsreiziger aller tijden arm en volkomen vergeten. Zijn zonen eisten tevergeefs dat hem recht zou worden gedaan.

Bobadilla, de opvolger van Columbus als gouverneur van de Spaanse ontdekte gebieden in Amerika, deed zich kennen als hard en hebzuchtig. Zijn houding lokte een opstand van de Indianen op Hispaniola uit, die in het bloed werd gesmoord door de man die na hem de leiding kreeg, Nicolás de Ovando.

Maar koningin Isabella, die altijd had geloofd in de christelijke idealen en aanpak van Columbus, zag met lede ogen hoe de Indianen het slachtoffer werden van mannen die hen minachtten en enkel uit waren op goud. Om de inboorlingen te beschermen stichtte zij het systeem van de *encomiendas*: de veroveraars kregen van de Spaanse Kroon de opdracht om dorpen van Indianen te besturen en hen te verdedigen tegen misbruiken, om kerken te bouwen zodat zij geëvangeliiseerd konden worden en om er zich van te verzekeren dat hun arbeid vrij zou zijn en vergoed zou worden. Het systeem hield ook in dat de Indianen altijd eigenaar van hun gronden zouden blijven.

Hoe komt het dan dat de om hun volgzzaamheid en vredelievendheid zo geroemde Taíno-bevolking zo

snel terugliep in aantal? De reden was dat deze zwakke en ondervoede Indianen geveld werden door de ziekten die de Spanjaarden hadden meegebracht... of opgegeten werden door hun vijanden, de agressieve Cariben, die beruchte kannibalen waren.

Op haar sterfbed vroeg koningin Isabella aan haar man de belofte dat hij gouverneur Ovando zou terugroepen. Ferdinand deed dat in 1509 en benoemde in zijn plaats Diego Columbus, de zoon van de ontdekkingsreiziger, als een late blijk van eerherstel.

LAS CASAS, DE ZELFBENOEMDE HERVORMER

Op het schip waarmee Ovando in 1502 op Hispaniola aangekomen was, bevond zich een priester: Bartolomé de Las Casas. Hij nam deel, « met de haakbus in de aanslag » (cf. Huerga, *op. cit.*, p. 44), aan de meedogenloze repressie van de Indianen die de nieuwe gouverneur bevolen had. Als beloning kreeg hij de titel van *conquistador* en een slaaf, maar ook de zorg voor een *encomienda*.

In 1510 landde een grote groep dominicanen op het eiland. Ze kenden de feitelijke toestand op Hispaniola niet en spraken zich al te voorbarig uit tégen het *encomienda*-systeem in de mening dat het om verdoken slavernij ging. Gouverneur Diego Columbus liet zich echter niet uit het veld slaan; hij deed zijn beklag bij koning Ferdinand, die de dominicanen opdroeg hun mond te houden. Maar het kwaad was geschied: Las Casas, die door de dominicanen gedwongen was af te zien van zijn *encomienda*, besloot opnieuw aan boord te gaan van een schip richting Spanje met de dwaze ambitie de hervormer van “India” te worden!

In oktober 1516 kwam hij aan in Sevilla. Na de dood van Ferdinand van Aragón was, in afwachting van de meerderjarigheid van zijn kleinzoon Karel (de toekomstige keizer Karel V), de grote en heilige kardinaal Cisneros tot regent benoemd. Die stuurde Las Casas onmiddellijk terug naar Hispaniola, geflankeerd door drie hiëronymieten die zijn beweringen moesten verifiëren. Die geestelijken konden ter plekke alleen maar vaststellen dat de Indianen niet in staat waren om buiten de *encomiendas*, in volle vrijheid, een stabiel christelijk leven te leiden.

Las Casas was woest en schreef naar de kardinaal om de hiëronymieten ervan te beschuldigen dat ze onder één hoedje speelden met de kolonisten. Maar Cisneros gaf de religieuzen de opdracht om de onredelijke priester zonder pardon weer naar Spanje te sturen (cf. Huerga, *op. cit.*, p. 103)! Las Casas had de bui echter voelen hangen en was in juni 1517 uit eigen beweging scheep gegaan. Op hetzelfde moment waarop Luther in Wittenberg zijn stellingen tegen de katholieke Kerk uithing, begon Bartolomé de Las Casas een hardnekkige strijd tegen de vestiging van een echte, door Spanje omkaderde en gepatroneerde christenheid in de Nieuwe Wereld, waarbij hij zich twee doelen stelde: de afschaffing van de *encomiendas* en de kerstening van de Indianen zonder steun van de gewapende macht.

SPAANSE VEROVERINGEN EN ONTDEKINGSTOCHTEN IN NOORD- EN MIDDEN-AMERIKA IN DE 16DE EEUW.

In iets meer dan een halve eeuw tijd slaagden de Spanjaarden er in om een groot overzees rijk uit te bouwen en de bevolking ervan te kerstenen.

EEN NIEUWE KERK VOOR EEN NIEUWE WERELD ?

Dat Las Casas met zijn eigengereide aanpak zoveel invloed zou krijgen, kwam omdat hij niet echt alleen stond: de franciscanen, de grote apostelen van Spaans-Amerika, hielden er ook bediscussieerbare ideeën op na.

In 1522 riep de Nederlandse paus Adrianus VI in een bul de bedelorden – en meer bepaald de franciscanen – op om naar de Nieuwe Wereld te trekken en de autochtonen te kerstenen. De drie eerste minderbroeders die aankwamen in Nieuw-Spanje (Mexico) waren Vlamingen: Jan Dekkers, Jan van der Auwera en Pieter van der Moere (die bekend zou worden als Pieter van Gent, *Pedro de Gante*). Net zoals de groep van Castiliaanse franciscanen die twee jaar later arriveerde, waren deze broeders doordrongen van optimisme: « Ze geloofden in de goedheid van de schepping en hadden vertrouwen in de gevoeligheid van de menselijke natuur voor de goddelijke genade. [...] Ze koesterden de vurige hoop dat de primitieve Kerk zou herboren worden in de nieuw ontdekte landen, verlost van de praal, de rijkdom en de corruptie waaraan de Kerk in Europa leed » (Fernando Cervantes, *Conquistadores: A New History*, Allen Lane, 2020, pp. 203-204).

Een franciscaanse kroniekschrijver merkte later op: « *In heel de wereld is er nooit een volk geweest dat meer van nature geneigd of voorbestemd was om zijn ziel te redden dan de Indianen van Nieuw-Spanje.* » De geestelijken waren niet blind voor het werk van de duivel, maar « *die trotse geest was niet bij machte om deze fundamentele goedheid ongedaan te maken* » (broeder Motolinía). Het gevolg van die visie was dat de franciscanen « de

dringende behoefte voelden om afstand te nemen van de typisch Spaanse trots en vooringenomenheid; ze wilden zichzelf tot Indiaan met de Indianen maken: flegmatiek en geduldig, arm en halfnaakt, vriendelijk en nederig » (Cervantes p. 204)... zoals Sint-Franciscus zelf was! Deze veel te rooskleurige kijk leidde ertoe dat de volgelingen van de *Poverello* op zijn minst argwanend stonden tegenover de Spaanse *conquistadores*, die de Indianen in hun ogen te hard aanpakten. De brutale feiten hadden de franciscanen later de ogen moeten openen, maar zelfs toen veranderden ze niet van mening...

HET FIASCO VAN CUMANÁ

Op het moment dat Bartolomé de Las Casas in Spanje aan land ging, stierf kardinaal Cisneros. Las Casas profiteerde van het feit dat de nieuwe koning Karel niet op de hoogte was van de zaken in "India" om zich een concessie te doen toewijzen in Cumaná (Venezuela). Hij verzekerde iedereen die het horen wilde dat het project dat hij voor ogen had de monarch binnen de twee jaar tienduizend extra belastingbetalers zou opleveren!

In Cumaná was al in 1501 een missiepost gesticht door franciscanen die droomden van een poging tot zuivere evangelisatie, zonder de aanwezigheid van soldaten of kolonisten. Dat was een zware misrekening, want in 1520 verwoestte een inlandse stam hun klooster en bracht hen allemaal om het leven. De *Real Audiencia* (het hoogste orgaan van het Spaanse bewind in de Nieuwe Wereld) stuurde daarop troepen onder leiding van Gonzalo de Ocampo om het gebied te pacificeren. Ocampo bestreed de Indianen met succes en bouwde vervolgens in

Cumaná een fort. Pas daarna liet hij kolonisten overkomen om een stad te stichten die hij Nieuw Toledo noemde. Er kwamen ook franciscanen over die hun klooster herbouwden. Dankzij de Spaanse militaire aanwezigheid verliep alles naar wens.

Maar Las Casas wou niet weten van soldaten in "zijn" concessie. Hoewel hij wist dat de franciscanen er uitgemoord waren door de Indianen, gaf hij Ocampo en zijn soldaten vanuit Spanje het bevel om rechtsomkeer te maken zodat zij de "zuivere evangelisatie" niet in de weg zouden staan! In 1521 kwam hij aan op Puerto Rico. « Daar begon hij zich te realiseren dat de volgelingen die hij in Castilië had verzameld minder goed aan zijn plannen beantwoordden dan hij zich had voorgesteld. Sommigen werden ziek en stierven; anderen installeerden zich met zoveel succes dat zij geen zin hadden om Puerto Rico te verlaten; en nog anderen sloten zich aan bij de expeditie van Juan Ponce de León naar Florida » (Cervantes, *op. cit.*, p. 118). Toen Las Casas eindelijk aankwam in Cumaná had hij nog slechts een handvol medestanders bij zich.

Te laat begreep hij zijn ongelijk toen hij vaststelde hoe groot het gevaar was dat van de inboorlingen uitging. Nauwelijks had de kleine groep een nederzetting op poten gezet of ze werden aangevallen door de Indianen; ze staken het huis dat de geestelijke voor zichzelf gebouwd had in brand. Hij liet de nieuw aangekomen franciscanen halsoverkop in de steek en vluchtte terug naar Puerto Rico, waarop de religieuzen vijftien dagen na zijn vertrek op hun beurt om het leven gebracht werden... In zijn *GESCHIEDENIS VAN INDIA* verbergt Las Casas zijn verantwoordelijkheid voor die bloedige mislukking, die te wijten was aan zijn verblinding over de "goedheid" van de Indianen. Want de *conquistadores* hadden al sinds lang de wreedheid van deze stammen ontdekt tijdens een expeditie naar het zgn. Offereiland (in de Golf van Mexico) in 1518, aan de vooravond van de beroemde tocht van Hernán Cortés naar Tenochtitlán, het latere Mexico-Stad.

Die bloeddorstigheid van veel autochtone Amerikaanse volkeren is precies de reden waarom Cortés als een bevrijder verwelkomd werd toen hij in 1519 voet aan wal zette in Veracruz. Veel stammen sloten zich bij hem aan uit afkeer voor de verdrukking door de Azteken, die in de 14de eeuw stap na stap het binnenland van Mexico veroverd hadden. De inname van Tenochtitlán was het werk zowel van enkele honderden Spanjaarden als van duizenden Tlaxcalanen, die maar al te blij waren zich te kunnen ontdoen van de Azteekse terreur: die geweldenaars offerden elk jaar grote aantallen jongeren van het Tlaxcalaanse volk en richtten een ware genocide aan, waaraan de Spaanse interventie een einde maakte [zie het artikel *Conquistadores: het ware verhaal van de verovering van Mexico*, in *Hij is VERREZEN!* nr. 112 van juli-augustus 2021].

DE MAAGD MARIA GAAT IN TEGEN DE FRANCISCANEN

Toen franciscaanse missionarissen in 1524 aankwamen in Mexico-Stad werden ze geestdriftig ontvangen door de Indianen, bewijs van het feit dat dezen zich

bevrijd voelden van de Azteekse dwingelandij. In het begin doopten de volgelingen van de *Poverello* vooral de inlandse stamhoofden of *caciques*, overeenkomstig de instructies van Karel V aan Cortés: men was de overtuiging toegedaan dat de bekering van de leiders hun onderdanen zou aantrekken.

Het aantal doopsels nam snel toe, zo snel zelfs dat de geestelijken de fout begingen om het onderricht van de doopleerlingen tot een minimum te beperken. Al vlug moesten ze vaststellen dat hun oppervlakkige bekeerlingen in het geheim hun afgoderij bleven beoefenen, vooral door toedoen van de stamhoofden die hen daartoe dwongen. Trouwens, ondanks hun doopsel bleven die *caciques* hun ondergeschikten zeer hard en allesbehalve christelijk behandelen.

Daar kwam nog bij dat Nuño de Guzman, die aan het hoofd stond van de Spaanse regering in Mexico, zo hardvochtig te keer ging tegen de plaatselijke Indianen dat zij in opstand kwamen en de franciscanen verjoegen. De religieuzen besloten hun amper gekerstende kudde aan haar lot over te laten en in plaats daarvan naar Azië te trekken, op zoek naar "meer beschaafde" inwoners van wie ze dachten dat ze gemakkelijker te bekeren zouden zijn!

Daar was Onze-Lieve-Vrouw het duidelijk niet mee eens: zij wou dat de arme Indianen geëvangeliiseerd werden. Op 9 december 1531 richtte ze zich op de berg Tepeyac tot een eenvoudige Indiaan, een *macehualli* (ondergeschikte arbeider), « *el más pequeño* », « de kleinste ». Deze Juan Diego moest van haar aan de bisschop, Fray Juan de Zumárraga, vragen dat hij een kapel op de berg zou oprichten voor « *Maria altijd Maagd van Guadalupe* ». Door de naam over te nemen van het beroemde Spaanse bedevaartsoord in Extremadura, dat voor de Indianen totaal onbekend was, plaatste zij hen onder het gezag van de kolonisator en predikte zij de eenheid in haar Onbevleete Hart: « *Ik ben jullie barmhartige Moeder, die van jou en van iedereen die verenigd samenleeft op deze grond. Ik ben de Moeder van allen die, vol liefde voor mij, tot mij zullen roepen en hun vertrouwen in mij zullen stellen. Daar [in die kapel] zal ik luisteren naar hun weeklaag en hun verdriet om hen te troosten en al hun pijn, miserie en lijden te verlichten.* »

Het wonder van de *tilma* of voorschoot van Juan Diego, waarop de beeltenis van de H. Maagd op miraculeuze wijze afgedrukt was, deed de rest [zie de studie over *Onze-Lieve-Vrouw van Guadalupe, het wonder van de Tepeyac* in *VERRIJZENIS* nr. 11 van september-oktober 2002]. De eenvoudige kapel werd later een reusachtige basiliek waar nog elk jaar honderdduizenden Mexicanen naartoe trekken om hun geliefde Moeder te eren en haar om vertroosting te vragen.

Kort na haar verschijning op de Tepeyac werd vlakbij Mexico-Stad het eerste van weldra 150 christelijke dorpen gesticht. Het luisterde naar de naam *Hospitalidad de la Santa Fe* en ontving arme Indianen onder wie veel verlaten kinderen. De initiatiefnemer, Vasco de Quiroga, werd benoemd tot bisschop van Michoacán omdat hij de Tarascanen

gepacificeerd en bekeerd had. Zijn bisschoppelijke seminarie, opgericht in 1540, liet zowel Spanjaarden als jonge Indianen toe, met de uitdrukkelijke bedoeling om de verstandhouding tussen beide volkeren te begunstigen zoals Onze-Lieve-Vrouw het wilde.

FRAY BARTOLOMÉ VOLHARDT IN DE BOOSHEID

Ondertussen was Las Casas toegetreden tot de orde van de dominicanen en had hij zich teruggetrokken in hun klooster op Hispaniola om zijn mislukking in Venezuela te verteren. Maar verre van zichzelf te verbeteren bereidde hij zich erop voor om het tegenovergestelde van de onderwerping aan de kolonisator te prediken ! Rond februari 1535 scheepte hij zich in om Peru te kerstenen, maar hij hield halt in Nicaragua ; daar vertrok hij na één jaar omdat hij het aan de stok had met de gouverneur. In juli 1536 was hij dan weer in Guatemala, waar hij een traktaat opstelde met de bescheiden titel : *OVER DE ENIGE MANIER OM HEEL DE WERELD TE EVANGELISEREN*.

Volgens de dominicaan was gehoorzaamheid een hinderpaal voor bekering... « *Als men de ongelovigen onder een voorafgaandelijke overheersing plaatst, zal het onmogelijk zijn om hun het Evangelie te prediken.* » Terwijl de feiten het omgekeerde bewezen ! Hij stelde onophoudelijk dat de vrijheid de enige bron van verdienste is : « *De vrije wil is van nature gericht op het goede, als men haar niet dwingt en de keuze laat.* » Daarom verweet hij Cortés dat die de Azteekse “beschaving” vernietigd had die « *Engeland, Frankrijk en bepaalde streken in Spanje overtrof* » en « *ons lessen in economie en zelfs monastiek leven kon geven* » (*Over de enige manier om heel de wereld te evangeliseren*, p. 92) !

Overeenkomstig die beginselen richtte Las Casas in Guatemala de fameuze missie van de *Vera Paz* op, zogezegd een model van vreedzame evangelisatie. De historicus Marcel Bataillon heeft aangetoond dat het relaas erover door de dominicaanse kroniekschrijver Antonio de Remesal (1619) een pure leugen is (*La Vera Paz, roman et histoire*, in *Études sur Bartolomé de Las Casas*, 1965, pp. 137-202). De hele streek was al vanaf 1523 tot vrede gebracht door een metgezel van Cortés en de Indianen tot wie Fray Bartolomé predikte, waren afkomstig uit een *encomienda* en waren reeds gedoopt ! Hij profiteerde met andere woorden van de twee systemen die hij bestreed...

In 1539 reist de dominicaan opnieuw naar Spanje, want hij wil absoluut Karel V ontmoeten. Hij overhandigt hem de eerste versie van zijn beruchte pamflet, *BONDIG RELAAS VAN DE Vernietiging van de Indiërs* (*BREVISIMA RELACIÓN DE LA DESTRUCCIÓN DE LAS INDIAS*). Deze onrealistische, hatelijke opsomming van ongelooflijke wredeheden, vermengd

met allerlei vormen van heiligschennis die de zeer christelijke Spanjaarden zouden bedreven hebben, tart elke verbeelding. De beroemde mediëvist Ramón Menéndas Pidal concludeerde dat Las Casas gewoon stapelgek was.

De dominicaan beweert dat « *de afgelopen veertig jaar, door de vermelde tirannie en diabolische daden van de Spanjaarden, op onrechtvaardige en tirannieke wijze [hij kan het niet genoeg in de verf zetten !] meer dan twaalf miljoen mannen, vrouwen en kinderen gestorven zijn. En ik geloof werkelijk, zonder misleid te zijn, dat er meer dan vijftien miljoen overleden zijn.* » Wie de optelsom maakt van de verschillende massamoorden die Las Casas vervolgens per land van de Nieuwe Wereld gedetailleerd beschrijft, komt niet uit op 15 maar op 22 miljoen ! Dat betekent 1500 slachtoffers per dag, als men ervan uitgaat dat er gedurende die veertigjarige slachting geen enkel “rustmoment” was !

De Indianen van Mexico werden in werkelijkheid in de eerste plaats gedecimeerd door de gigantische epidemieën van mazelen en pokken, die de autochtone bevolking met meer dan 10 % deden slinken tot in 1580. Alle missionarissen maken melding van die vreselijke ziekten, behalve Fray Bartolomé die zo de Spanjaarden als bloeddorstiger heeft afgeschilderd dan de Azteken zelf.

DE “NIEUWE WETTEN” VAN 1542

Las Casas haalde zijn slag thuis bij Karel V. De keizer vaardigde op 20 november 1542 de *Leyes Nuevas* of Nieuwe Wetten uit, die het systeem van de *encomiendas* afschaften en Spaans-Amerika daarvoor in de anarchie stortten. Want in de praktijk werden de Indianen aan elke vorm van omkadering

Illustratie uit de *BREVISIMA RELACIÓN DE LA DESTRUCCIÓN DE LAS INDIAS* van Las Casas : de afgrijselijke Spanjaarden ranselen vrouwen af, geselen een Indiaan dood en folteren een andere door vloeibaar lood op zijn lichaam te laten druppelen. Deze afbeeldingen waren het werk van twee protestanten, de Antwerpse tekenaar Joos van Winghe en de Luikse graveur Theodoor de Bry, die zo meehielpen aan de verspreiding van de anti-Spaanse en antikatholieke “zwarte legende”.

onttrokken in de (valse) hoop dat zij hun lot in eigen handen zouden nemen. De kolonisten waren bijzonder boos en protesteerden heftig. In Mexico moest de onderkoning de toepassing van de wetten opschorten om een regelrechte rebellie te voorkomen, terwijl in Peru een burgeroorlog uitbrak die het leven kostte aan de Spaanse hoofdvertegenwoordiger.

Het waren opnieuw de franciscanen die, onder invloed van de geschriften van Las Casas, een verkeerde vorm van apostolaat nastreefden. In Mexico isoleerden zij de Indianen steeds meer van de Spanjaarden. Tevergeefs poogden zij een inlandse clerus te vormen, nauwelijks tien jaar na het begin van een kerstening die alles bijeen erg summier was geweest. In het H. Kruiscollege van Tlatelolco, gesticht in 1533, verboden zij het gebruik van de Spaanse taal om de autochtonen te behoeden voor het contact met de Spanjaarden... in tegenstelling tot wat Mgr. Vasco de Quiroga deed in zijn bisschoppelijke seminarie van Michoacán en wat ook de uitdrukkelijke wens van de Maagd van Guadalupe was.

Hoewel de franciscanen veel hielden van hun Indiaanse leerlingen « *ondernamen ze geen enkele poging om hen te doordringen van de Spaanse of Europese cultuur* » (Robert Ricard, *La conquête spirituelle du Mexique*, 1933, p. 337). In hun buitensporige vertrouwen gaven ze hun zelfs het volledige bestuur van het college in handen, met rampzalige resultaten : de slecht onderhouden gebouwen vervielen, geen enkele priester kwam uit het seminarie voort en er was sprake van morele wantoestanden. Het fiasco was totaal zodat Mgr. Zumárraga zijn steun introk en het seminarie in 1546 gesloten werd.

In zijn ontgoocheling over de Indianen besloot Mgr. Zumárraga zich te richten op China. Karel V ondertekende in 1543 een decreet waarbij hij hem samen met twee andere franciscanen als “ambassadeurs” naar « *alle koningen, vorsten, grote heren, republieken en gemeenschappen* » van de Stille Oceaan stuurde. De bedoeling was om met die vreemde machthebbers vriendschappelijke en commerciële betrekkingen aan te knopen, *onder de waarborg dat de inboorlingen hun soevereiniteit zouden mogen behouden*. Van zodra er vertrouwen zou heersen, zou men kruisen oprichten om het christelijke geloof te verheerlijken... Alles stemde overeen met de ideeën van Las Casas, die zich had laten benoemen tot *capitán y caudillo* van de expeditie : Mgr. Zumárraga stond bij hem in het krijt omdat de dominicaan in Rome voor hem gedaan gekregen had dat hij van de aartsbisschoppelijke zetel van Mexico ontheven werd.

De hele onderneming mislukte, zoals te verwachten was. Juan de Zumárraga kwam met beide voeten terug op de grond terecht en schreef naar Karel V dat de Nieuwe Wetten veel te “indiofiel” waren : ze hielpen de inboorlingen niet vooruit, integendeel. Hij benadrukte dat de *encomiendas* opnieuw moesten ingesteld worden en wel voorgoed !

TÉ GOED BESCHERMDE INDIANEN

De keizer wou echter niet weten van een in zijn ogen voorbijgestreefd feodaal systeem aan de

overkant van de oceaan. De Indianen moesten rechtstreekse onderdanen worden van de Kroon. Hij verkoos daarom de instelling van *corregidores* of gouverneurs, die hem ter plaatse vertegenwoordigden aan het hoofd van een ambtenarenapparaat en in zijn naam het volledige gezag uitoefenden.

Het geleidelijke opdoeken van de *encomiendas* leidde tot ongewenste resultaten. In 1550 deed de onderkoning van Peru zijn beklag over het feit dat er op 8000 Spanjaarden nog slechts 480 een *encomienda* hadden waarover ze de zorg moesten dragen, terwijl er 1000 regeringsfunctionarissen waren en « *al de anderen mannen zijn van wie ik niet weet wat ik er moet mee aanvangen, want zoals algemeen bekend willen ze geen handenarbeid doen of de grond bewerken en verklaren ze dat ze daarvoor niet naar hier gekomen zijn.* » De autoriteiten klaagden dat de gronden onbewerkt bleven liggen, want de Indianen van de resterende *encomiendas* arbeidden er bijna niet meer en betaalden in plaats daarvan een belasting.

In tegenstelling tot wat de anti-Spaanse propaganda beweert, genoten de Indianen vanwege Spanje een hoge mate van bescherming. Maar net die verregaande bescherming heeft hen onttrokken aan de echte beschaving. De autochtonen konden op elk moment een proces inspannen tegen een *conquistador* die zij als een uitbouter beschouwden... en zij lieten het zich geen twee keer zeggen ! Zelfs Hernán Cortés werd gedwongen om schadevergoeding te betalen aan Indianen van wie hij grond had afgenomen om een hospitaal te bouwen, want de gerechtshoven gaven hun blindelings gelijk.

Omdat de Spanjaarden vanaf 1563 niet meer het recht hadden om in de Indiaanse dorpen te wonen en de *encomiendas* uitstierven, leerden de inboorlingen geen enkele echte landbouwtechniek : ze kenden het wiel en de ploeg niet en deden alles met mankracht (ezels waren er niet). Ze plantten om de twee meter een maïskorrel met een stok (*coa*), een methode uit de oude steentijd die nog tot in de jaren 1980 toegepast werd en waarvoor immense velden nodig waren om rendabel te zijn !

HET DISPUUT VAN VALLADOLID

Las Casas was ondertussen door intriges bisschop van Chiapas in het zuiden van Mexico geworden en bovendien lid van de *Supremo Consejo de Indias*, de *Hoge Raad van de Indië*s. Maar de *conquistadores* van Chiapas spuwden hem uit omdat hij veel te streng voor hen was : hij kon zijn diepe afkeer voor hen niet verbergen ! Daarop vluchtte hij uit zijn dioceses om definitief naar Spanje terug te keren. Hij liet de dominicanen van Guatemala in de steek, die kort daarna de gevolgen van zijn dwaze theorieën zouden ervaren. De Indianen van de Lacandon-stam, die al twaalf dorpen hadden vernietigd, staken er nog eens twee in brand in 1552. De kinderen slachtofferden zij op het altaar in de kerk ; ze sneden hun harten uit en bestreken de heilige afbeeldingen met hun bloed.

De dominicanen besloten uiteindelijk om een Spaanse tussenkomst te vragen. Maar Fray Bartolomé had in 1548 de naburige stad Nueva Sevilla, gesticht

door de *conquistadores*, laten verwoesten omdat hij de aanwezigheid ervan niet kon verdragen. Er was dus in de omgeving geen enkel garnizoen meer om de volgelingen van Sint-Dominicus te beschermen... De moderne biografieën van Las Casas verheerlijken het succes van de vredelievende stichting van de Vera Paz, maar reppen met geen woord over de uiteindelijke desillusie en rampspoed van 1552-1559 !

In Spanje vernam de dominicaan, die nog altijd een hoge reputatie genoot bij zijn tijdgenoten, dat kanunnik Juan Ginés de Sepúlveda een boek aan het schrijven was om de verovering van de Nieuwe Wereld te rechtvaardigen. Fray Bartolomé deed dat werk verbieden door de oppositie van de universiteiten van Salamanca en Alcalá op te wekken. Sepúlveda protesteerde en in augustus 1550 verzamelde Karel V een aantal theologen om een dispuut te houden over de vraag « *wat het meest aanvaardbaar was opdat de veroveringen, ontdekkingen en vestigingen op ordentelijke wijze zouden gebeuren en overeenkomstig de gerechtigheid en de redelijkheid* ».

Met de steun van Mgr. Vasco de Quiroga bewees Sepúlveda de noodzaak om de Indianen te bevrijden van de wreedheid van de mensenoffers en het cannibalisme. Las Casas van zijn kant hield een ellenlang pleidooi, dat men regelmatig moest onderbreken, voor de "vredelievende" kerstening; van de mensenoffers vond hij dat ze daden van vroomheid waren waarmee de Indianen het beste wat ze hadden aan de zonnegod offerden ! Sepúlveda kon zijn toespraak enkel in Rome gepubliceerd krijgen, terwijl Las Casas de zijne in Spanje deed verschijnen.

ORDE OP ZAKEN DANKZIJ DE CONTRAREFORMATIE

In 1551 benoemde koning Filips II een nieuwe aartsbisschop voor Mexico: de dominicaan Alonso de Montúfar, die vastbesloten was om in de Nieuwe Wereld de zaak van de Contrareformatie te dienen. Mgr. Montúfar stelde de mislukking van de aanpak door de franciscanen vast. Hun eigen provinciaal moest toegeven dat in de meest gekerstende streken acht van de tien Indianen niet naar de kerk gingen. De geloofsleer kenden ze van buiten als papegaaien.

Door het geringe aantal religieuzen en het ver uit elkaar liggen van de kloosters was het apostolaat van de franciscanen niet efficiënt: het grootste deel van de tijd moesten twee broeders zich bezighouden met meer dan honderdduizend zielen en veertig tot zeventig wijdverspreide kerken.

Mgr. Montúfar betreurde ook de ongehoorzaamheid van de franciscanen aan zijn gezag en meer bepaald had hij klachten over de reeds vermelde broeder Pieter van Gent, « *een gewone lekenbroeder zonder enige theologische vorming* ». De Vlaamse franciscaan verzette zich bv. tegen een luisterrijke processie in Spaanse stijl op Sacramentsdag waaraan de aartsbisschop zijn kudde wou doen deelnemen.

« *De echte aartsbisschop van Mexico* », schreef hij aan Filips II, « *ben ik niet, maar broeder Pieter van Gent!* »

De aartsbisschop hield de discipelen van Sint-Franciscus in het oog omdat sommigen onorthodoxe ideeën verkondigden. Een commissie kwam zelfs tot het besluit dat de catechismus van Mgr. Zumárraga uit 1544 ketters was ! Er stond heel wat kritiek in op de katholieke ceremoniën, overgenomen uit een werk van Erasmus waarvan de voormalige aartsbisschop in zijn voor de Indianen bestemde catechismus hele passages citeerde... Hij veroordeelde ook het « *wereldlijke triomfalisme* » waarmee in Spanje het feest van Corpus Christi gevierd werd en deed de aanbeveling de Indianen te beletten dit feest te organiseren.

Om diezelfde "pastorale" redenen had Mgr. Zumárraga de bedevaart naar de Tepeyac niet tot ontwikkeling gebracht (cf. Fray Fidel de Jesús Chauvet, *El culto guadalupano del Tepeyac*, 1978, p. 187). Hij stierf in 1548 zonder een canoniek onderzoek naar de verschijning te hebben gedaan.

Onmiddellijk na zijn aankomst in 1554 trok Mgr. Montúfar zich het lot van de bedevaart wél aan. Met geld uit de kas van het aartsbisdom herstelde hij het verwaarloosde heiligdom. De jurisdictie erover ontnam hij aan de franciscanen om ze in handen te geven van diocesane priesters, net als de verschillende parochies van Mexico-Stad. De missies op het platteland vertrouwde hij toe aan augustijnen.

Twee jaar later verscheen Onze-Lieve-Vrouw op-

De miraculeuze afbeelding van Onze-Lieve-Vrouw van Guadalupe, patrones van Mexico, op de "tilma" (voorschot) van de H. Juan Diego Cuauhtlatoatzin.

nieuw, deze keer aan de Spaanse edelman Antonio Carvajal, die zij van een gewisse dood redde door zijn op hol geslagen paard tegen te houden. Meteen vonden heel wat mensen terug de weg naar de kapel op de Tepeyac. De *criollos* (etnische Spanjaarden die geboren waren in de Nieuwe Wereld), die tevoren geweigerd hadden samen met de arme Indianen de Mis bij te wonen, gingen nu samen met hen het heiligdom binnen om geknield de Maagd Maria op de *tilma* van Juan Diego te vereren. Kolonistoren en gekoloniseerden vormden zo één hechte gemeenschap, overeenkomstig de wens van hun hemelse Moeder.

Geleidelijk was men in de Kerk tot het inzicht gekomen dat het heidendom van de Indianen een veel hardnekkiger bestaan bleef leiden dan men eerst gedacht had. Het inzicht groeide dat de weerspanning van veel autochtonen tegenover het christelijke geloof demonisch geïnspireerd was. Een compromispolitiek zoals de franciscanen die toepasten, was daarom uit den boze.

Het eerste provinciale concilie van Mexico in 1555 legde nauwkeurige richtlijnen vast die ingingen tegen de theorieën van de franciscanen. Het vrije gebruik van inheemse gezangen en dansen, door de broeders gepropageerd, werd verboden « *om verwarring tussen christelijke en heidense praktijken te vermijden* ». De gerespecteerde humanist Francisco Cervantes de Salazar legde uit dat de franciscanen de inboorlingen hadden aangemoedigd voort te doen met hun liederen en dansen in de hoop dat zij, « *op dezelfde manier waarop zij gewoon waren de lof van de duivel te zingen, nu de lof van God zouden zingen* ». Maar « *zij zijn zozeer geneigd tot hun aloude afgoderij dat zij heidense gezangen met heilige gebeden vermengen om hun verdorven praktijken te camoufleren.* »

Het is Satan of God, niet Satan én God ! En dus is het de wijsheid zelf om een kordaat einde te maken aan elke band met het heidendom en elke herinnering eraan.

* * *

Bartolomé de Las Casas stierf in Madrid op 18 juli 1566. Dankzij de propagandisten van de *leyenda negra*, de “zwarte legende” die alles wat Spaans is en katholiek wil neerhalen, bleef hij totaal onverdiend een autoriteit. Zijn *BONDIG RELAAS VAN DE VERNIETIGING VAN DE INDIËS* werd door de protestanten in 53 verschillende talen uitgegeven, waaronder het Latijn. Tot de verbeelding van de lezers spraken bovendien de gruwelijke illustraties die de lutheraan Joos van Winghe en de calvinist Theodoor de Bry erbij fantaseerden.

Ondanks de Contrareformatie en het inzicht dat de aanpak van de franciscanen in de Nieuwe Wereld fout was geweest, kreeg het begrip kruistocht een uiterst ne-

DE VIER OBSTAKELS TEGEN DE BESCHAVENDE WERKING VAN DE KERK

« *Wanneer men er bij stilstaat* », aldus de H. Pius X, « *hoeveel kracht, wetenschap en bovennatuurlijke deugden er nodig zijn geweest om de christelijke Stad op te bouwen ; als men denkt aan het lijden van miljoenen martelaren, de geïnspireerde bijdragen van de kerkvaders en de kerkleraren, de toewijding van alle helden van de naastenliefde, een sterke hiërarchie geboren uit de Hemel en stromen van goddelijke genade ; als men beseft hoe dat alles onderling verbonden en doordrongen werd door het Leven en de Geest van Jezus Christus, de Wijsheid Gods, het mens geworden Woord* », dan kan het niet verbazen dat een dergelijk werk onafgebroken bekampt werd door satanische krachten.

1. Het *Groot Oosters schisma* (1054) heeft de Middellandse Zee en de rechtstreekse evangelisatiewegen naar Azië en Afrika gedurende lange tijd voor de Kerk afgesloten. Het gevolg was de expansie van de islam, straf voor de verdeeldheid en het verraad binnen de christelijke wereld. Daardoor blijft het Midden-Oosten voor onze beschaving een gesloten deur en een kruisvat. Heel anders zou het verlopen zijn als de kruisvaarders in hun opzet geslaagd waren, als zij in Byzantium vriendschap ontmoet hadden in plaats van trouweloosheid, hulp in plaats van verraad...

2. Nog erger was het *protestantisme* (1517), dat christelijke naties opgestookt heeft tot rivalen en vijanden van de katholieke landen. De haat werd nog dodelijker toen de protestantse staten zichzelf in de 18de eeuw uitleverden aan de vrijmetselarij, de absolute vijand van de christenheid. Sinds de christelijke wereld in onverzoenlijke brokstukken is uiteengevallen, kende ons continent een opeenvolging van Europese burgeroorlogen, altijd gericht tegen Rome en de katholieke naties... tot men besloot om een *Europese gemeenschap* op te richten, die zich ontdaan heeft van de Wet van Christus en geacht wordt om vrede en welvaart te verzekeren !

3. De *Franse Revolutie* (1789) bracht aan het eeuwenoude vredeswerk van de Kerk de derde slag toe, door de katholieke naties uit te leveren aan hun doodsvijand, de wereldwijde alliantie tussen jodendom en vrijmetselarij. Dat gebeurde door middel van revolutionaire regeringen, opgelegd via het mechanisme van de democratie, die voorgoed komaf maakten met de traditionele orde.

4. Tenslotte heeft de *conciliaire revolutie van Vaticanum II* (1962-1965), die er prat op ging de Kerk te verzoenen met de moderne wereld, haar in werkelijkheid herleid tot nog enkel een *Beweging voor Geestelijke Animatie van de Wereldwijde Democratie*, de MASDU. Die MASDU-Kerk is er fier op dat ze door staten en internationale organisaties erkend wordt, maar haar moraliserende tussenkomsten hebben geen andere invloed dan wat toegestaan wordt door de machten die er controle over uitoefenen... voor de vernietiging van de laatste christelijke bastions.

Punt 59 van de 150 PUNTEN VAN DE FALANX VAN DE ONBEVLEKTE

gatieve bijklank in Europa. Rome zelf begon te twijfelen aan haar missionaire doctrine en liet zich vanaf het einde van de 16de eeuw beïnvloeden door het “lascasiaanse” concept van een missionering zonder kolonisatie...

*broeder Scubilion van de hemelse Koningin
& redactie KCR*

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle*.

Stichter : † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur : Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : L. Oorts, Heideweg 14, B-2980 Zoersel.

Abonnement voor binnen- en buitenland : € 20. Steunabonnement : vanaf € 25.

IBAN : BE47 0003 3020 5780. BIC : BPOTBEB1.

Internet : <http://nl.crc-resurrection.org/> – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com